

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS
STRATEGIJOS DEPARTAMENTAS**

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos
direktoriui F. Dobrovolskiui

**SKAMBUČIŲ INICIJAVIMO VIEŠAJAME RYŠIŲ TINKLE, TEIKIAMAME
FIKSUOTOJE VIETOJE, RINKOS TYRIMO ATASKAITA**

2017-03- Nr. (43.4) LD-
Vilnius

TURINYS

1.	ĮVADAS.....	3
1.1.	Elektroninių ryšių rinkų tyrimų teisinis pagrindas Lietuvos Respublikoje.....	3
1.2.	Rinkos tyrimų apžvalga.....	4
1.3.	Rinkos tyrimo eiga.....	5
2.	RINKOS APIBRĖŽIMAS	8
2.1.	Skambučio vertės grandinė	8
2.2.	Konkurencija vertikalčiai susijusių mažmeninių viešųjų elektroninių ryšių paslaugų rinkoje	9
2.2.1.	Mažmeninių paslaugų teikimo būdai ir naudojamos technologijos	10
2.2.2.	Mažmeninių paslaugų rinkos tendencijos Tiriamuoju laikotarpiu	17
2.2.3.	Tyrimas, ar konkurencija mažmeninių paslaugų rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Rinkoje.....	20
2.3.	Rinkos pradinės paslaugos apibrėžimas	22
2.3.1.	Viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, apibrėžimas	22
2.3.2.	Skambučių inicijavimo paslaugos technologinis apibrėžimas	23
2.3.3.	Su Skambučių inicijavimo paslauga susijusios priemonės.....	25
2.3.4.	Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai	26
2.3.5.	Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumo analizė	28
2.4.	Rinkos geografinė teritorija.....	33
2.5.	Rinkos apibrėžimas	34
3.	TRIJŲ KRITERIJŲ TESTAS	35
3.1.	Pirmas kriterijus	35
3.2.	<i>Ex ante</i> reguliavimo pagrindimas.....	41
4.	ĮPAREIGOJIMŲ RINKOJE NUSTATYMAS, KEITIMAS ARBA NAIKINIMAS	42
5.	Priedas Nr. 1	45
6.	Priedas Nr. 2	46

1. ĮVADAS

1.1. Elektroninių ryšių rinkų tyrimų teisinis pagrindas Lietuvos Respublikoje

2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas (toliau – Įstatymas) perkėlė Europos Sąjungos reguliavimo sistemos (*angl.* New Regulatory Framework) nuostatas į nacionalinę teisę.

Pagal Įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, konkurencijos priežiūra elektroninių ryšių srityje Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) siekia, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalis numato, kad Tarnybos atliekamo rinkos tyrimo tikslas – siekti, kad elektroninių ryšių srityje būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o didelę įtaką turintiems ūkio subjektams būtų užkirstas kelias piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje yra nurodyta, kad Tarnyba nustato rinkos tyrimo taisykles. Rinkos tyrimo taisyklės yra patvirtintos Tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1V-297 „Dėl Rinkos tyrimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

Tarnyba atlieka Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos (toliau – Rinka) tyrimą vadovaudamasi:

1. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 29 tomas, p. 349) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL 2009 L 337, p. 37), (toliau – Pagrindų direktyva);

2. Įstatymu;

3. Taisyklėmis;

4. Tarnybos direktoriaus 2016 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 1V-1043 „Dėl Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo“;

ir atsižvelgdama į:

1. 2002 m. Komisijos gairės dėl rinkos tyrimo ir didelės įtakos vertinimo rinkoje pagal Bendrijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą (*angl.* Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services) (toliau – Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairės);

2. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 29 tomas, p. 323) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL 2009 L 337, p. 37), (toliau – Prieigos direktyva);

3. 2008 m. spalio 15 d. Komisijos rekomendaciją 2008/850/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos 7 straipsnyje numatytų pranešimų, terminų ir konsultacijų (OL 2008 L 301, p. 23) (toliau – Pranešimų rekomendacija);

4. Europos Reguluotojų Grupės (*angl.* European Regulators Group, ERG) elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms bendrą poziciją dėl požiūrio į tinkamas priemones naujoje reguliavimo sistemoje (ERG (03) 30 rev1 ir ERG (06) 33) (toliau – Bendra pozicija dėl priemonių);

5. Europos Reguluotojų Grupės dokumentą „Trijų kriterijų taikymo gairės“ (*angl.* ERG Report on Guidance on the Application of the three criteria test¹) (toliau – Trijų kriterijų taikymo gairės);

6. 2014 m. spalio 9 d. Komisijos rekomendaciją 2014/710/ES dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2014 L 295, p. 79) (toliau – 2014 m. Rekomendacija);

7. 2014 m. Komisijos rekomendacijos dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos, aiškinamąjį memorandumą² (*angl.* Explanatory note accompanying document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services) (toliau – 2014 m. Rekomendacijos aiškinamasis memorandumas).

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 3 dalį, Taryba atlieka rinkos tyrimą Europos Komisijai priėmus rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, arba sprendimą, nustatantį Europos Sąjungos rinką, arba pakeitus šiuos teisės aktus, o pagal šio straipsnio 9 dalį, Taryba privalo atlikti atitinkamos rinkos tyrimą ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus nuo ankstesnio galutinio sprendimo dėl šios rinkos tyrimo rezultatų priėmimo, tuo atveju, jeigu atitinkama rinka anksčiau buvo tirta, arba ne rečiau kaip vieną kartą per 2 metus Europos Komisijai pakeitus rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, jeigu atitinkama rinka nebuvo tirta. Taryba, suderinusi su Europos Komisija, turi teisę pratęsti šioje dalyje nustatytą 3 metų terminą, bet ne ilgiau kaip 3 papildomais metais.

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 4 dalį, Taryba turi teisę atlikti rinkos tyrimą:

1. suinteresuotų ūkio subjektų prašymu;
2. valstybės ar savivaldybių institucijų prašymu;
3. savo iniciatyva.

Įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad rinkos tyrimo procedūrą sudaro šie etapai:

1. atitinkamos rinkos (produktų (paslaugų) ir geografinės), kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;
2. tyrimas, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;
3. Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.

1.2. Rinkos tyrimų apžvalga

Laikotarpiu nuo 2005 m. lapkričio 25 d. iki 2006 m. birželio 27 d. buvo atliekamas pirmasis Skambučių inicijavimo viešajame telefono ryšio tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimas (tiriamasis laikotarpis: 2001 m. sausio 1 d. – 2005 m. rugsėjo 30 d.) (toliau – 2006 m. rinkos tyrimas). Jo metu ūkio subjektas „Teo LT“, AB, buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Rinkoje ir Tarybos direktoriaus 2006 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 1V-776 „Dėl ūkio subjekto „Teo LT“, AB, turinčio didelę įtaką Skambučių inicijavimo viešajame telefono ryšio tinkle,

¹ http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjPn5S2k4_SAhULSJoKHSogC_cQFggfMAE&url=http%3A%2F%2Fictregulationtoolkit.org%2Faction%2Fdocument%2Fdownload%3Fdocument_id%3D3661&usq=AFQjCN EZHKItVcN2hFvP1pJSVbcNKvtf8A&sig2=up7A60hp65e_PX8vwpfAhw

² <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/explanatory-note-accompanying-commission-recommendation-relevant-product-and-service-markets>

teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkoje“ (toliau – 2006 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. 1V-776) jam nustatyti šie įpareigojimai:

1. įpareigojimas suteikti prieigą (Įstatymo 21 straipsnis);
2. nediskriminavimo įpareigojimas (Įstatymo 19 straipsnis);
3. skaidrumo įpareigojimas (Įstatymo 18 straipsnis);
4. kainų kontrolės įpareigojimas (Įstatymo 23 straipsnis);
5. apskaitos atskyrimo įpareigojimas (Įstatymo 20 straipsnis).

Laikotarpiu nuo 2013 m. liepos 3 d. iki 2014 m. spalio 8 d. buvo atliekamas antrasis Rinkos tyrimas (tiriamasis laikotarpis: 2006 m. sausio 1 d. – 2012 m. gruodžio 31 d.) (toliau – 2014 m. rinkos tyrimas). Jo metu ūkio subjektas „Teo LT“, AB, buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Tarnybos direktoriaus 2014 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1V-1358 „Dėl Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos apibrėžimo“ 1.6 papunktyje apibrėžtoje Skambučių inicijavimo paslaugų rinkoje (toliau – 2014 m. skambučių inicijavimo rinka) ir Tarnybos direktoriaus 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1V-1359 „Dėl ūkio subjekto „Teo LT“, AB, turinčio didelę įtaką Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkoje“ (toliau – 2014 m. spalio 8 d. įsakymas Nr. 1V-1359) jam panaikintas apskaitos atskyrimo įpareigojimas, pakeistas kainų kontrolės įpareigojimas (Įstatymo 23 straipsnis) ir palikti galioti šie įpareigojimai:

1. įpareigojimas suteikti prieigą (Įstatymo 21 straipsnis);
2. nediskriminavimo įpareigojimas (Įstatymo 19 straipsnis);
3. skaidrumo įpareigojimas (Įstatymo 18 straipsnis).

Pažymėtina, kad ūkio subjektą „Teo LT“, AB, 2014 m. rinkos tyrimo metu sudarė „Teo LT“, AB, kartu su UAB „Omnitel“, UAB „Lintel“ (nuo 2017 m. vasario 1 d. pakeitė pavadinimą į UAB „Telia Customer Service LT“), UAB „Baltic Data Center“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“, VšĮ „Ryšių istorijos muziejus“ (nuo 2017 m. vasario 8 d. išregistruota iš VĮ Registrų centro Juridinių asmenų registro prijungus prie Kauno miesto muziejaus), UAB „Baltic Data Center“ dukterinė įmonė Latvijoje „Baltic Data Center SIA“ (likviduota nuo 2016 m. sausio 20 d.), UAB „Hostex“ (kurios teises ir pareigas, remiantis VĮ Registrų centro Juridinių asmenų registro duomenimis, nuo 2015 m. gruodžio 18 d. perėmė UAB „Baltic Data Center“) ir UAB „Hosting“ (kurios teises ir pareigas, remiantis VĮ Registrų centro Juridinių asmenų registro duomenimis, nuo 2015 m. gruodžio 18 d. perėmė UAB „Baltic Data Center“). 2017 m. vasario 1 d., prie „Teo LT“, AB, prijungus AB „Omnitel“ ir AB „Baltic Data Center“, VĮ Registrų centro Juridinių asmenų registre buvo įregistruota nauja įmonė „Telia Lietuva“, AB. Vadinasi, 2014 m. rinkos tyrimo metu nustatyti įpareigojimai ūkio subjektui „Teo LT“, AB, nuo 2017 m. vasario 1 d. galioja ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, kuri sudaro „Telia Lietuva“, AB, kartu su UAB „Telia Customer Service LT“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“ ir VšĮ „Numerio perkėlimas“. Toliau šioje Rinkos tyrimo ataskaitoje (toliau – Ataskaita) kalbant apie ūkio subjektą „Teo LT“, AB, bus naudojamas ūkio subjekto „Telia Lietuva“, AB, pavadinimas.

Tarnyba, atsižvelgdama į Įstatymo 16 straipsnio 9 dalies nuostatas ir vadovaudamasi Tarnybos direktoriaus 2016 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 1V-1043 „Dėl Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo“, atlieka šį Rinkos tyrimą.

1.3. Rinkos tyrimo eiga

Tarnybos direktoriaus 2016 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 1V-1043 „Dėl Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo“ buvo pradėtas Rinkos tyrimas, kurio tiriamasis laikotarpis yra 2013 m. sausio 1 d. – 2016 m. birželio 30 d. (toliau

– Tiriamasis laikotarpis). Rinkos tyrimo tikslas – įvertinti, ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga ir, jei konkurencija nėra veiksminga, imtis tinkamų priemonių, kurios sudarytų sąlygas vystytis konkurencijai Rinkoje.

Remiantis Įstatymo 16 straipsnio 2 dalimi, Rinkos tyrimą sudarys šie etapai:

1. Rinkos, kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;
2. tyrimo, ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką Rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;
3. Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką Rinkoje turintiems ūkio subjektams.

Pirmajame Rinkos tyrimo etape yra apibrėžiama Rinka arba atskiros Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, paslaugų (toliau – Skambučių inicijavimo paslauga) rinkos. Pagal Taisyklių 15 punktą, Rinka apibrėžiama apibūdinant ją sudarančius produktus (paslaugas) ir įvertinant Rinkos geografinę aprėptį, atsižvelgiant į pradinius produktus (paslaugas) ir pradinę geografinę teritoriją. Rinką sudarys visi produktai (paslaugos), kurie yra pakankamai pakeičiami tarpusavyje, atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (ar) paskirtį, taip pat į konkurencijos sąlygas ir paklausos bei pasiūlos struktūrą tiriamoje Rinkoje. Rinkos geografinė aprėptis yra geografinė teritorija, kurioje atitinkami ūkio subjektai dalyvauja atitinkamų produktų (paslaugų) pasiūloje bei paklausoje, kurioje konkurencijos sąlygos yra panašios ar pakankamai homogeniškos ir kuri gali būti atskirta nuo kaimyninių teritorijų, kuriose vyraujančios konkurencijos sąlygos yra pastebimai skirtingos.

Europos Komisijos priimta 2014 m. Rekomendacija pakeitė 2007 m. gruodžio 17 d. Komisijos rekomendaciją 2007/879/EB dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2007 L 344, p. 65) (toliau – 2007 m. Rekomendacija). 2014 m. Rekomendacijos priede Rinka nėra nurodyta, tačiau ji buvo nurodyta 2007 m. Rekomendacijos priedo 2 punkte. Remiantis 2014 m. Rekomendacijos 2 punktu, Taryba, nustatydamas kitas rinkas, nei 2014 m. Rekomendacijos priede nurodytos rinkos, turi atlikti trijų kriterijų testą, kad būtų įrodyta, jog *ex ante* reguliavimas atitinkamoje rinkoje gali būti taikomas. Įrodžius, kad nagrinėjama rinka tenkina visus trijų kriterijų testo vertinimo kriterijus, ji laikoma rinka, kurioje gali būti taikomas Įstatymo 17 straipsnyje nurodytas *ex ante* reguliavimas. Jei atliekant atitinkamos rinkos tyrimą nustatoma, kad netenkinamas bent vienas trijų kriterijų testo vertinimo kriterijus, *ex ante* reguliavimas atitinkamoje rinkoje negali būti taikomas.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą Rinkos apibrėžimo procedūrą, pirmajame Rinkos tyrimo etape bus atliekami tokie veiksmai:

1. konkurencijos vertikalčiai susijusių mažmeninių viešųjų elektroninių ryšių paslaugų rinkoje vertinimas;
2. Rinkos pradinės paslaugos apibrėžimas;
3. Rinkos apibrėžimas iki geografinės teritorijos vertinimo;
4. Rinkos geografinės teritorijos vertinimas;
5. Rinkos apibrėžimas;
6. trijų kriterijų testo atlikimas.

Jei atliekant trijų kriterijų testą, bus nustatyta, kad *ex ante* reguliavimas Rinkoje gali būti taikomas, antrajame Rinkos tyrimo etape bus vertinama, ar konkurencija apibrėžtoje Rinkoje yra veiksminga ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, bus įvardijami didelę įtaką Rinkoje turintys ūkio subjektai. Įstatymo 3 straipsnio 70 dalyje nurodyta, kad „*Veiksminga konkurencija – situacija atitinkamoje rinkoje, kai nėra didelę įtaką toje rinkoje turinčių ūkio subjektų.*“ Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „*Ūkio subjektas laikomas turinčiu didelę įtaką atitinkamoje*

rinkoje, jei jis vienas ar kartu su kitais ūkio subjektais užima padėtį, prilygintą dominuojančiai, t. y. tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų.“

Trečiajame Rinkos tyrimo etape didelę įtaką Rinkoje turintiems ūkio subjektams bus nustatomi, pakeičiami ir (arba) panaikinami Įstatymo 17 straipsnyje nurodyti įpareigojimai.

Tarnyba, siekdama surinkti Rinkos tyrimui reikalingą informaciją, 2016 m. spalio 7 d. raštu Nr. (43.4) 1B-2803 „Dėl rinkos tyrimo anketos“ paprašė visus esamus ir potencialius Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjus ir gavėjus (toliau visi kartu – respondentai) užpildyti Tarnybos interneto svetainėje skelbiamą Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo anketą (toliau – Anketa). Rinkos tyrimo metu buvo apklausti 36 respondentai (žr. šios ataskaitos priedą Nr. 1). Anketoje Tarnyba pateikė klausimus, kuriais buvo siekiama surinkti informaciją, kuri bus naudojama apibrėžti Rinką ir įvertinti Tiriamuoju laikotarpiu vyravusias konkurencijos sąlygas Rinkoje. Taip pat Tarnyba 2016 m. spalio 6 d. raštu Nr. (43.4) 1B-2802 „Dėl rinkos tyrimo anketos“ informavo kitus elektroninių ryšių tinklų ir (arba) paslaugų teikėjus apie Rinkos tyrimo pradėjimą ir apie galimybę pateikti Tarnybai svarbią informaciją, susijusią su Rinkos tyrimu.

Pagal Taisyklių 10 punktą, *„Tarnyba, atlikdama rinkos tyrimą, gali naudotis bet kuria turima ar prieinama informacija apie atitinkamą rinką ir (ar) ūkio subjektus, taip pat ir kitų rinkos tyrimų metu surinkta informacija, ūkio subjektų pareikštais vertinimais, kita informacija, reikalinga rinkos tyrimui atlikti.“* Atsižvelgiant į tai, šiam Rinkos tyrimui atlikti naudojamos respondentų pateiktos Anketos, kitų Tarnybos atliktų rinkų tyrimų metu surinkta informacija (įskaitant 2006 m. rinkos tyrimą ir 2014 m. rinkos tyrimą), Bendrųjų vertimosi elektroninių ryšių veikla sąlygų aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2005 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 1V-340 „Dėl Bendrųjų vertimosi elektroninių ryšių veikla sąlygų aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir sąlygomis pateikta informacija, taip pat kita Tarnybos turima ar viešai paskelbta informacija.

2. RINKOS APIBRĖŽIMAS

Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodyta, kad pirmas rinkos tyrimo procedūros etapas yra atitinkamos rinkos, kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas. 2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo memorandumo 2.1 skyriuje nurodyta, kad apibrėžiant bet kurią didmeninę rinką, reikia apibrėžti ir su šia didmenine rinka susijusias mažmenines rinkas bei nustatyti jose teikiamas mažmenines paslaugas, taip pat ir jų tarpusavio pakeičiamumą. Atsižvelgiant į tai ir į Ataskaitos 1.3 skyriuje aprašytą Tarnybos atliekamo Rinkos tyrimo procedūrą, Rinkos apibrėžimas susideda iš kelių etapų:

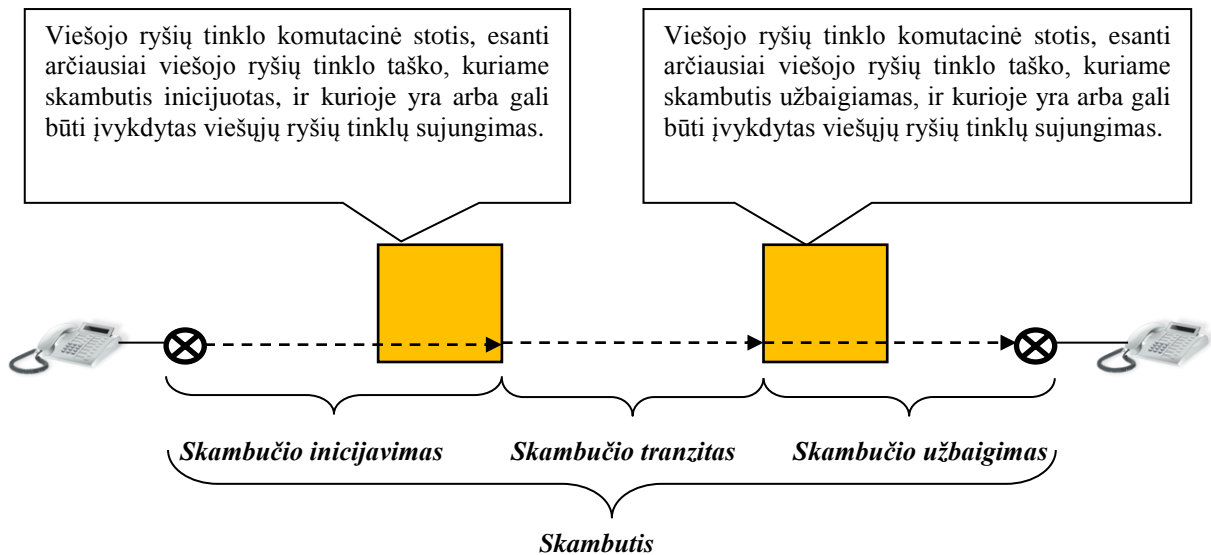
1. vertinama skambučio vertės grandinė;
2. vertinama konkurencija vertikalčiai susijusių mažmeninių viešųjų elektroninių ryšių paslaugų rinkoje;
3. apibrėžiama Rinkos pradinė paslauga;
4. apibrėžiama Rinka iki geografinės teritorijos vertinimo;
5. apibrėžiama Rinkos geografinė teritorija;
6. apibrėžiama Rinka.

2.1. Skambučio vertės grandinė

Įstatymo 3 straipsnio 55 dalyje skambutis³ apibrėžiamas kaip „*viešųjų telefono ryšio paslaugų priemonėmis sukurtas sujungimas, suteikiantis dvipusio ryšio galimybę*“. Skambučio vertės grandinę sudaro trys pagrindiniai elementai: skambučio inicijavimas, skambučio tranzitas (šio elemento gali ir nebūti) ir skambučio užbaigimas. Technologiniu požiūriu inicijuotas skambutis yra perduodamas nuo viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis buvo inicijuotas, iki komutacinės stoties, kuri skambutį nukreipia toliau: a) į to paties viešojo ryšių tinklo kitą komutacinę stotį; b) į to paties viešojo ryšių tinklo tašką, kuriame skambutis bus užbaigtas; c) į kito viešojo ryšių tinklo komutacinę stotį. Atsižvelgiant į skambučio perdavimą viešuoju ryšių tinklu nuo skambučio inicijavimo iki jo užbaigimo, skambučio perdavimas skirstytinas į šias struktūrines dalis (žr. 1 pav.):

- *Skambučio inicijavimas* – tai skambučio perdavimas nuo viešojo ryšių tinklo galinio taško, kuriame yra inicijuojamas skambutis, iki viešojo ryšių tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas (tinklų sujungimo taškas).
- *Skambučio tranzitas* – tai skambučio perdavimas nuo viešojo ryšių tinklo komutacinės stoties (neįskaitant šios stoties), esančios arčiausiai viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis inicijuotas, ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki viešojo ryšių tinklo komutacinės stoties (neįskaitant šios stoties), esančios arčiausiai viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis užbaigiamas, ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas per vieną (ar daugiau) viešojo ryšių tinklo komutacinę (-es) stotį (-is), kuri (-ios) nėra arčiausiai viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis inicijuojamas arba užbaigiamas. Viešojo ryšių tinklo stotis, per kurią yra vykdomas tranzitas, laikoma tranzitine stotimi.
- *Skambučio užbaigimas* – tai skambučio perdavimas nuo viešojo ryšių tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis yra užbaigiamas.

³ Skambutis gali būti vietinis, tarpmiestinis, tarptautinis ir atliekamas į viešuosius judriojo ryšio tinklus.

1 pav. Skambučio viešajame ryšiu tinkle struktūrinė schema

Atsižvelgiant į šiame Ataskaitos skyriuje pateiktą inicijuojamo skambučio perdavimą skambučio vertės grandinėje, Skambučių inicijavimo paslaugą sudaro du svarbūs elementai: viešojo ryšiu tinklo taškas, kuris žymi Skambučių inicijavimo paslaugos pradžią, ir viešojo ryšiu tinklo komutacinė stotis, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšiu tinklų sujungimas, ir kuri žymi Skambučių inicijavimo paslaugos pabaigą.

Skambučių inicijavimo paslauga yra didmeninė paslauga, naudojama teikti mažmenines viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas, todėl prieš pradėdant Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumo analizę, tikslinga atlikti su Skambučių inicijavimo paslauga vertikalčiai susijusių mažmeninių viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizę ir įvertinti konkurenciją mažmeninių viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinkoje.

Rinkos tyrime mažmeninės viešosios fiksuotojo telefono ryšio paslaugos suprantamos kaip balso paslaugos (skambučiai), teikiamos viešuoju fiksuotojo ryšio tinklu (toliau – mažmeninės paslaugos). Mažmeninės paslaugos galutiniams paslaugų gavėjams suteikia dvipusį balso perdavimą realiu laiku ir atlieka komunikavimo funkciją. Panašias funkcijas galutiniams paslaugų gavėjams suteikia ir kitos paslaugos, tokios kaip viešosios judriojo telefono ryšio balso paslaugos, taip pat socialinės programėlės („Skype“, „Viber“, „Facebook“ ir kt.).

2.2. Konkurencija vertikalčiai susijusių mažmeninių viešųjų elektroninių ryšiu paslaugų rinkoje

Vadovaujantis 2014 m. Rekomendacijos preambulės 2 konstatuojamąja dalimi, visų *ex ante* reguliavimo veiksnių tikslas – pasitarnauti galutiniams naudotojams, užtikrinant, kad mažmeninės rinkos ilgą laiką būtų veiksmingai konkurencingos. Taip pat 2014 m. Rekomendacijos preambulės 7 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, norėdamos nustatyti didmenines rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, turėtų pradėti nuo susijusių mažmeninių rinkų analizės. Ši mažmeninių rinkų analizė atliekama atsižvelgiant į paklausos ir, jei tinkama, pasiūlos pakeičiamumo ateities perspektyvą per tam tikrą laikotarpį.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.1 skyriuje, Rinkos atitinkamos mažmeninės elektroninių ryšiu paslaugos yra viešosios fiksuotojo telefono ryšio balso paslaugos (skambučiai). Atsižvelgiant į tai, vertikalčiai susijusioje mažmeninėje viešųjų elektroninių ryšiu paslaugų rinkoje bus nagrinėjamos mažmeninių paslaugų naudojimo tendencijos, jų technologinis pakeičiamumas ir pakeičiamumo su viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis ir socialinėmis programėlėmis („Skype“, „Viber“, „Facebook“ ir kt.) galimybės iš galutinių paslaugų gavėjų perspektyvos.

2.2.1. Mažmeninių paslaugų teikimo būdai ir naudojamos technologijos

Tiriamuoju laikotarpiu Lietuvoje mažmeninės paslaugos, naudojant įvairias technologijas, buvo teikiamos penkiais būdais:

1. Metaline vytos poros linija, naudojant PSTN (*angl.* Public Switched Telephone Network), ISDN (*angl.* Integrated Services Digital Network) technologijas (grandinių komutavimo technologijos) ir interneto protokolo (*angl.* Internet Protocol, IP) pagrindu veikiančią skambučių perdavimo technologiją (toliau – IP technologija) (toliau – VoIP skambučiai).

2. Bendraašio kabelio linija, naudojant IP technologiją. Bendraašio kabelio linijomis dažniausiai yra perduodami audiovizualiniai signalai, t. y. jos yra naudojamos kabelinės televizijos paslaugoms teikti. Norint šiomis linijomis teikti mažmenines paslaugas, tinkluose turi būti naudojama IP technologija, kurios pagrindu realizuojamas balso perdavimas (VoIP skambučiai).

3. Šviesolaidine linija, nutiesta iki galutinio paslaugų gavėjo patalpos (*angl.* Fibre to the Home, FTTH), naudojant IP technologiją.

4. Ekranuotos vytos poros (*angl.* Shielded Twisted Pair, STP) linija (toliau – STP linija), neekranuotos vytos poros (*angl.* Unshielded Twisted Pair, UTP) linija (toliau – UTP linija), naudojant IP technologiją. STP linija ir UTP linija dažniausiai yra naudojamos vietinių tinklų (*angl.* Local Area Network, LAN) ir šviesolaidinių linijų, nutiestų iki pastato (*angl.* Fibre to the Building, FTTB), galutinių tinklo segmentų tiesimui.

5. Belaidžio ryšio linija, naudojant judriojo ryšio standarto GSM (*angl.* Global System of Mobile Communications) technologiją, kuri yra įrengiama abonentų patalpoje išskirtinai viešosioms fiksuotojo telefono ryšio paslaugoms teikti ir tik tais atvejais, kai nėra techninių galimybių įrengti laidinę liniją ar tokios galimybės yra neproporcingai brangios. Ši elektroninių ryšių infrastruktūra dažniausiai yra įrengiama geografinėse vietovėse, nutolusiose nuo viešųjų fiksuotojo ryšio tinklų.

Mažmeninių paslaugų teikėjai mažmenines paslaugas gali teikti savo viešuoju ryšių tinklu arba kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, perkant tam tikras didmenines elektroninių ryšių paslaugas (įskaitant Skambučių inicijavimo paslaugą).

Pažymėtina, kad galutinis mažmeninių paslaugų gavėjas visais šiame Ataskaitos skyriuje nurodytų mažmeninių paslaugų teikimo būdų ir naudojamų technologijų atvejais gauna galimybę inicijuoti skambutį iš viešojo fiksuotojo ryšio tinklo taško, identifikuojamo šiam galutiniam paslaugų gavėjui priskirtu viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų numeriu ir bet kurią kitą telefono ryšio numerį, nurodytą Nacionaliniame telefono ryšio numeracijos plane, patvirtintame Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 1V-1104 „Dėl Telefono ryšio numerių skyrimo ir naudojimo taisyklių ir Nacionalinio telefono ryšio numeracijos plano patvirtinimo“, (toliau – Numeracijos planas). Tai reiškia, kad naudojimosi mažmeninėmis paslaugomis, teikiamomis skirtingais būdais, naudojant skirtingas technologijas, paskirtis galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu yra ta pati.

Išvada. Mažmeninės paslaugos, teikiamos metaline vytos poros linija, naudojant PSTN, ISDN technologijas ir IP technologiją, bendraašio kabelio linija, naudojant IP technologiją, šviesolaidine linija, naudojant IP technologiją, STP linija ar UTP linija, naudojant IP technologiją, ir belaidžio ryšio linija, naudojant judriojo ryšio standarto GSM technologiją, yra tarpusavyje pakeičiamos paklausos atžvilgiu, todėl visi šie teikimo būdai ir naudojamos technologijos turi būti įtraukti į mažmeninių paslaugų rinkos apimtį.

Mažmeninių paslaugų pakeičiamumas pagal telefono ryšio numerio, iš kurio skambinama, paskirtį. Įstatymo 3 straipsnio 78 dalyje nurodyta, kad viešosios telefono ryšio paslaugos yra „*visuomenei prieinamos paslaugos, skirtos tiesiogiai arba netiesiogiai siųsti ir gauti nacionalinius arba nacionalinius ir tarptautinius skambučius naudojant atitinkamą telefono ryšio numerį ar numerius, nurodytus Nacionaliniame telefono ryšio numeracijos plane.*“ Telefono ryšio numerių skyrimo ir naudojimo taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 13 d.

įsakymu Nr. 1V-1104 „Dėl Telefono ryšio numerių skyrimo ir naudojimo taisyklių ir Nacionalinio telefono ryšio numeracijos plano patvirtinimo“, (toliau – Numerių naudojimo taisyklės) 7 punkto 9 pastraipoje nurodyta, kad „Numeris – skaitmenų nuo 0 iki 9 kombinacija, identifikuojanti tinklo galinį tašką ir apimanti pakankamai informacijos skambučiui į šį tinklo galinį tašką nukreipti.“ Numeracijos plano 2 punkto lentelėje, be kita ko, yra nurodytos 9 numerių serijos (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Numeracijos plane nurodytos numerių serijos

Numerių serija	Numerio paskirtis	Numerių tipas
1XX(XXX)	trumpieji numeriai	negeografinis
2XXXXXXX	rezervuota	
3XXXXXXX	viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai	geografinis
4XXXXXXX	viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai	geografinis
5XXXXXXX	viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai	geografinis
6XXXXXXX	viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų numeriai	negeografinis
7XXXXXXX	paslaugų (asmeninio numerio ir panašių) numeriai	negeografinis
8XXXXXXX	paslaugų (nemokamo pokalbio ir panašių) numeriai	negeografinis
9XXXXXXX	paslaugų (padidinto tarifo ir panašių) numeriai	negeografinis

Šaltinis: Numeracijos planas

Tarnyba esamiems ar būsimiems mažmeninių paslaugų teikėjams suteikia teisę naudoti Numeracijos plane nurodytus numerius, laikantis Numerių naudojimo taisyklių. Atsižvelgiant į tai, analizuojama Numeracijos plane nurodytų telefono ryšio numerių iš atitinkamų numerių serijų numatyta naudojimo paskirtis ir jų pakeičiamumas paklausos atžvilgiu.

1. Kaip matyti iš pateiktos informacijos, kiekvieno telefono ryšio numerio iš numerių serijų **3XXXXXXX**, **4XXXXXXX** ir **5XXXXXXX** (toliau – fiksotojo ryšio numeriai) paskirtis, nurodyta Numeracijos plano 2 punkto lentelėje, yra ta pati: viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai (žr. 1 lentelę). Fiksotojo ryšio numeriai yra faktiškai naudojami mažmeninėms paslaugoms teikti. Atsižvelgiant į tai, kad skambučių iš fiksotojo ryšio numerių paskirtis sutampa su mažmeninių paslaugų paskirtimi, darytina išvada, kad skambučiai iš šių numerių yra pakeičiami tarpusavyje galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu ir jie turi būti įtraukti į Rinkos apimtį.

2. Numeracijos plane nurodyta, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos **6XXXXXXX** yra viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų numeriai ir šie numeriai yra ir gali būti naudojami tik viešosioms judriojo telefono ryšio paslaugoms teikti. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvoje nėra galimybės perkelti telefono ryšio numerių iš numerių serijos **6XXXXXXX** į viešuosius fiksotojo ryšio tinklus. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad skambučių inicijavimo iš telefono ryšio numerių iš numerių serijos **6XXXXXXX** paslauga negali būti laikoma pakeičiama skambučių inicijavimo iš fiksotojo ryšio numerių paslauga.

3. Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos **2XXXXXXX** yra rezervuoti ir šiuo metu nėra naudojami. Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad Tiriamuoju laikotarpiu nebuvo inicijuojami skambučiai iš telefono ryšio numerių iš numerių serijos **2XXXXXXX**, todėl skambučiai iš šių telefono ryšio numerių šiame Rinkos tyrime nenagrinėjami.

4. Pažymėtina, kad technologiniu požiūriu skambutis iš telefono ryšio numerių iš numerių serijos **1XX(XXX)** (toliau – trumpieji numeriai), įdiegtų viešajame fiksotojo ryšio tinkle, yra identiškas skambučiui iš fiksotojo ryšio numerių, įdiegtų viešajame fiksotojo ryšio tinkle. Bendras daugumos trumpųjų numerių bruožas – skambučių vienkryptiškumas, nes asmenys, kuriems suteikiama teisė naudoti šiuos telefono ryšio numerius, šiuos numerius dažniausiai naudoja skambučių priėmimui. Tai rodo skambučių inicijavimo iš trumpųjų numerių ir skambučių inicijavimo iš fiksotojo ryšio numerių paskirties skirtumus. Numeracijos plane nurodytus trumpuosius numerius pagal jų naudojimo paskirtį galima suskirstyti į keletą grupių:

- Trumpuosius numerius 117, 119 ir trumpuosius numerius iš numerių serijų 13XX, 14XX, 15XX, 16XX viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjai turi teisę naudoti be atskiro Tarnybos išduoto leidimo. Skambučiai iš šių trumpųjų numerių vyksta viešojo

fiksuotojo ryšio tinklo viduje. Galutiniai paslaugų gavėjai neturi galimybės trumpuoju numeriu iš numerių serijų 13XX–16XX ir trumpaisiais numeriais 117 ir 119 paskambinti į kitus viešųjų ryšių tinklus. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad skambučių, inicijuojamų iš trumpųjų numerių, funkcionalumas nėra pakankamas, kad šiuos skambučius būtų galima laikyti pakeičiamais su skambučiais, inicijuojamais iš fiksuotojo ryšio numerių.

- Trumpieji numeriai iš numerių serijos 116XXX – tai suderintų socialinių paslaugų numeriai, kurie skirti teikti pagalbą telefonu įvairioms socialiai jautrioms žmonių grupėms. Skambučiai į šiuos trupuosius numerius yra nemokami ir šie numeriai negali būti naudojami mokamoms mažmeninėms paslaugoms teikti. Atsižvelgiant į tai, kad skambučių inicijavimo iš trumpųjų numerių iš numerių serijos 116XXX paskirtis nesutampa su skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numerių paskirtimi, šie skambučiai nėra tarpusavyje pakeičiami paklausos atžvilgiu.

- Trumpieji numeriai iš numerių serijos 18XX yra skirti tik netelekomunikacijų paslaugų teikėjams. Šių trumpųjų numerių paskirtis skiriasi nuo fiksuotojo ryšio numerių, nes jie naudojami pristatymo, transporto ir (arba) informacinių paslaugų teikimui ir šių numerių naudotojai dažniausiai yra valstybinės institucijos, bankai, draudimo bendrovės, maitinimo paslaugų teikėjai ir panašiai. Asmenys, kuriems Tarnyba yra skyrusi trupuosius numerius iš numerių serijos 18XX, patys sprendžia, kuriame viešajame ryšių tinkle įdiegti tuos trupuosius numerius. Atsižvelgiant į tai, kad skambučių inicijavimo iš trumpųjų numerių iš numerių serijos 18XX paskirtis nesutampa su skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numerių paskirtimi, šie skambučiai nėra tarpusavyje pakeičiami paklausos atžvilgiu.

- Trumpieji numeriai iš numerių serijos 19XXX yra skiriami netelekomunikacijų paslaugų teikimui, tačiau gali būti skirti tiek viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, tiek netelekomunikacijų paslaugų teikėjams. Trumpieji numeriai iš numerių serijos 19XXX dažniausiai yra naudojami teikiant šių teikėjų asmeninių klientų aptarnavimo paslaugas, finansines paslaugas, draudimo paslaugas ir pan. Atsižvelgiant į tai, kad skambučių inicijavimo iš trumpųjų numerių iš numerių serijos 19XXX paskirtis nesutampa su skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numerių paskirtimi, šie skambučiai nėra pakeičiami paklausos atžvilgiu.

- Bendrasis pagalbos telefono numeris 112 ir trumpasis numeris 118, skirtas teikti viešojo ryšių tinklo ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų informacijai, įskaitant informacijai apie visus viešųjų telefono ryšio paslaugų abonentus, įrašytus į viešuosius spausdintus ir (arba) elektroninius abonentų sąrašus, privalo būti įdiegti ir pasiekiami visuose viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose ir jų naudojimo paskirtis negali būti keičiama. Atsižvelgiant į tai, kad skambučių inicijavimo iš trumpųjų numerių 112 ir 118 paskirtis nesutampa su skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numerių paskirtimi, šie skambučiai nėra pakeičiami tarpusavyje paklausos atžvilgiu.

Apibendrinant anksčiau pateiktą informaciją, darytina išvada, kad skambučiai iš trumpųjų numerių nėra tarpusavyje pakeičiami su skambučiais iš fiksuotojo ryšio numerių paklausos atžvilgiu.

5. Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos **7XXXXXXXX** yra laikomi paslaugų (asmeninio numerio ir panašių) numeriais ir gali būti įdiegti tiek viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose, tiek viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose. Tiriamuoju laikotarpiu telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXXX buvo naudojami kaip alternatyva mažmeninių paslaugų teikimui, naudojant fiksuotojo ryšio numerius⁴. Asmuo gali inicijuoti skambučius iš telefono ryšio numerių iš numerių serijos 7XXXXXXXX ir atsilipti į skambutį, kuris adresuotas telefono ryšio numeriui iš

⁴ Pavyzdžiui, UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“ teikiamos mažmeninės paslaugos (<http://ntt.lt/telefonorysys/telefonine-numeracija/>).

numeriu serijos 7XXXXXXX. Teikiant mažmenines paslaugas, naudojant telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 7XXXXXXX, dažnai naudojama IP technologija. Tokiu būdu teikiamos mažmeninės paslaugos yra „valdomos paslaugos“⁵ (*angl.* managed services) ir atitinka arba yra labai artimos mažmeninių paslaugų, teikiamų naudojant fiksuotojo ryšio numerius ir PSTN technologiją, kokybiniais parametrams. Telefono ryšio numeriai iš numeriu serijos 7XXXXXXX nėra naudojami teikti socialinėms programėlėms, tokioms kaip „Skype“, „Viber“ ir pan. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, skambučių inicijavimo iš telefono ryšio numeriu iš numeriu serijos 7XXXXXXX paslauga yra pakeičiama skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numeriu paslauga paklausos atžvilgiu.

6. Viešosios telefono ryšio paslaugos, teikiamos naudojant telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 8XXXXXXX, gali būti nemokamo pokalbio paslaugos, pokalbio kito sąskaita paslaugos, padalyto mokėjimo paslaugos. Šiuos numerius dažniausiai naudoja netelekomunikacijų paslaugų teikėjai visuomenės informavimo ir kitais tikslais. Praktikoje skambučiai į telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 8XXXXXXX yra nemokami galutiniams paslaugų gavėjams. Taip yra todėl, kad skambutį priimančias operatorius, kurio viešajame ryšių tinkle yra įdiegtas telefono ryšio numeris iš numeriu serijos 8XXXXXXX, moka tam tikrus užmokesčius (įprastai jie yra identiški skambučių užbaigimo paslaugos kainai arba Skambučių inicijavimo paslaugos kainai) skambutį inicijuojančiam operatoriui, o skambutį priimančio operatoriaus patiriamas išlaidas padengia netelekomunikacijų paslaugų teikėjas, kuris teikia paslaugas (pavyzdžiui, informavimo) telefono ryšio numeriais iš numeriu serijos 8XXXXXXX. Taigi, pastarieji juridiniai asmenys, kurie yra ir galutiniai paslaugų (skambučių į telefono ryšio numerį iš numeriu serijos 8XXXXXXX) gavėjai, moka ne tik už inicijuojamus skambučius, bet ir už primamus skambučius. Šios papildomos sąnaudos mažina paskatas telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 8XXXXXXX naudoti kaip alternatyvą fiksuotojo ryšio numeriams. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, skambučių inicijavimo iš telefono ryšio numeriu iš numeriu serijos 8XXXXXXX paslauga nėra pakeičiama skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numeriu paslauga paklausos atžvilgiu.

Viešosios telefono ryšio paslaugos, teikiamos naudojant telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 9XXXXXXX, yra padidinto tarifo ir panašios paslaugos. Nepaisant to, jog skambučiais iš telefono ryšio numeriu iš numeriu serijos 9XXXXXXX gali būti teikiamos įvairios netelekomunikacijų paslaugos, telefono ryšio numeriai yra skiriami viešojo ryšių tinklo ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams. Mažmeninių paslaugų kainos, kai skambučiai yra siunčiami į telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 9XXXXXXX, yra žymiai didesnės nei į fiksuotojo ryšio numerius ir varijuoja nuo 0,14 Eur/min. (su PVM) iki 8,69 Eur/min. (su PVM)⁶. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Tarnybos duomenimis, kainą, t. y. kiek galutiniam paslaugų gavėjui kainuos skambutis į telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 9XXXXXXX, nustato viešojo ryšių tinklo ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjas, turintis teisę naudoti telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 9XXXXXXX. Tai rodo, kad skambučių inicijavimo iš telefono ryšio numeriu iš numeriu serijos 9XXXXXXX teikimo sąlygos skiriasi nuo skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numeriu teikimo sąlygų. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, skambučių inicijavimo iš telefono ryšio numeriu iš numeriu serijos 9XXXXXXX paslauga nėra pakeičiama skambučių inicijavimo iš fiksuotojo ryšio numeriu paslauga paklausos atžvilgiu.

Išvada. Skambučiai iš telefono ryšio numeriu iš numeriu serijų 3XXXXXXX, 4XXXXXXX, 5XXXXXXX ir 7XXXXXXX yra ir gali būti pakeičiami tarpusavyje pagal paskirtį galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu, todėl turi būti įtraukti į mažmeninių paslaugų rinkos apimtį.

Mažmeninių paslaugų ir viešųjų judriojo telefono ryšio balso paslaugų pakeičiamumas. Tarnyba, Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų

⁵ Tokiu atveju mažmeninių paslaugų teikėjas abonentui skiria atskirą kanalą ir atsako už šių paslaugų teikimo kokybę.

⁶ „Telia Lietuva“, AB, taikomos kainos skambučiams į telefono ryšio numerius iš numeriu serijos 9XXXXXXX <https://www.teo.lt/node/303> [žiūrėta 2016 m. rugpjūčio 24 d.]

vartotojams fiksuotoje vietoje, Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje, Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, rinkų (toliau – Mažmeninės rinkos) tyrimuose⁷, užbaigtuose 2013 m., konstatavo, kad viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos gali pakeisti viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas, tačiau minėtų paslaugų pakeičiamumas nėra abipusis. Dėl pastarosios priežasties, viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos nebuvo įtrauktos į Mažmeninių rinkų apibrėžimą. Nepaisant to, atliekant Mažmeninių rinkų tyrimus buvo konstatuota, kad mažmeninių paslaugų teikėjai patiria konkurencinį spaudimą iš viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų.

Kasmet mažėjant viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmei, viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė auga (žr. 2 lentelę). Apskaičiavus šių dviejų rodiklių koreliacijos koeficientą, jis siekia -0,93. Vadinas, egzistuoja stipri tiesioginė neigiama koreliacija tarp viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmės ir viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmės. Kitaip tariant, mažmeninės paslaugos yra keičiamos viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis.

2 lentelė. Viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose ir viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė, mlrd. min., 2013 m. I pusr. – 2016 m. I pusr.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Judriojo ryšio	3,86	3,84	4,03	4,15	4,20	4,21	4,31
Fiksuotojo ryšio	0,60	0,54	0,52	0,46	0,46	0,41	0,42

Pirmiausia, viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos pasižymi didesniu funkcionalumu. Mobilioju telefonu galima ne tik skambinti, bet ir rašyti trumpąsias žinutes (SMS) (*angl.* Short Message Service). Tačiau šiuo metu daugiausia galutinių paslaugų gavėjų dėmesio sulaukia interneto prieigos paslaugos, teikiamos viešaisiais judriojo ryšio tinklais. 2011 m. Lietuvoje prasidėjus LTE (*angl.* Long Term Evolution) arba 4G (*angl.* Fourth Generation) tinklų plėtrai, 2016 m. I pusr. pabaigoje abonentų, kurie naudojami interneto prieigos paslaugomis, teikiamomis naudojant pažangesnę judriojo ryšio technologiją LTE, skaičius pasiekė 829,2 tūkst. Tai sudarė 19,8 proc. visų aktyvių viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų abonentų skaičiaus. Augant pastarųjų paslaugų paklausai, tikėtina, auga ir socialinių programėlių (pavyzdžiui, „Skype“, „Viber“, „WhatsApp“, „Lime“ ir pan.) naudojimas⁸, pakeičiantis mažmeninių paslaugų naudojimą.

Be to, mažmeninių paslaugų keitimas viešosiomis judriojo telefono ryšio paslaugomis siejamas ne tik su pastarųjų paslaugų didesniu funkcionalumu (papildomos paslaugos ir pan.) ir judrumo galimybe, bet ir patraukliomis siūlomomis kainomis. Apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose yra ženkliai mažesnės nei viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose (žr. 3 lentelę). Visa tai skatina galutinius paslaugų gavėjus atsisakyti mažmeninių paslaugų, todėl mažmeninių paslaugų teikėjai yra priversti ieškoti naujų būdų, kaip pritraukti klientus. Vienas iš pagrindinių sprendimų – teikti elektroninių ryšių paslaugų paketus, kurie užtikrintų didesnę teikiamų paslaugų spektrą.

⁷ Tarnybos 2013 m. liepos 16 d. Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje, Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje, Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, rinkų tyrimų ataskaita Nr. (43.4) LD-1593

⁸ Tokiu atveju skambutis įvyksta naudojant interneto prieigos paslaugas, kuomet skambutį inicijuojantis galutinis paslaugų gavėjas ir skambutį priimančias galutinis paslaugų gavėjas naudojami ta pačia socialine programėle.

3 lentelė. Apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose ir viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose, Eur ct/ min. (be PVM), 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Judriojo ryšio	1,95	1,87	1,63	1,55	1,44	1,42	1,37
Fiksuotojo ryšio	5,31	5,64	5,32	5,58	5,33	5,64	5,32

Tarnyba, siekdama įvertinti realias mažmeninių paslaugų paklausos mažėjimo priežastis, 2016 m. spalio mėnesį užsakė atlikti viešosios nuomonės apklausą dėl mažmeninių paslaugų pakeičiamumo viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis ir kitomis galutinių paslaugų gavėjų naudojamomis socialinėmis programėlėmis („Skype“, „Viber“, „Facebook“ ir kt.) (toliau – Apklausa). Buvo apklausti 1036 fiziniai asmenys ir 1038 juridiniai asmenys. Tokie imties dydžiai užtikrina ne didesnę nei 3,1 proc. ribinę statistinę paklaidą, esant 95 proc. patikimumo lygmeniui.

Fizinių asmenų apklausa. Apklausos rezultatai parodė, kad mažmeninėmis paslaugomis (arba tik jomis, arba kartu su viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis, arba kartu naudojantis socialinėmis programėlėmis) naudojosi 23,1 proc. apklaustųjų, o tik mažmeninėmis paslaugomis – 0,1 proc. respondentų.

Apklausoje iš visų respondentų, kurie naudojosi mažmeninėmis paslaugomis, 65,3 proc. atsakė, kad mažmeninės paslaugos yra sudėtinė perkamo elektroninių ryšių paslaugų paketo dalis. 59,0 proc. šių respondentų atsisakytų mažmeninių paslaugų, jei būtų galimybė interneto prieigos ar televizijos paslaugomis naudotis be mažmeninių paslaugų. Be to, 28,0 proc. besinaudojančių mažmeninėmis paslaugomis nurodė, kad mažmenines paslaugas pakeistų viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis, jei mažmeninių paslaugų kaina išaugtų 10 proc.

Atsižvelgiant į tai, kad dažnu atveju mažmeninės paslaugos yra sudėtinė kitų perkamų mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų dalis, tikėtina, kad atsiradus galimybei kitas mažmenines elektroninių ryšių paslaugas gauti atskirai nuo mažmeninių paslaugų, mažmeninių paslaugų paklausa mažėtų dar labiau. Be to, Apklausos rezultatai rodo, kad viešosios judriojo telefono ryšio balso paslaugos taip pat yra viena iš mažmeninių paslaugų rinkos traukimosi priežasčių.

Juridinių asmenų apklausa. Apklausos duomenys atskleidė, kad mažmeninėmis paslaugomis (arba tik jomis, arba kartu su viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis, arba kartu naudojantis socialinėmis programėlėmis) naudojosi 86,0 proc. juridinių asmenų. Tik mažmeninėmis paslaugomis naudojosi 2,2 proc. juridinių asmenų. Pažymėtina, kad 78,3 proc. respondentų, kurie nurodė, kad naudojosi tik mažmeninėmis paslaugomis, o viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis nesinaudojo, buvo valstybės institucijos ir įstaigos.

Iš visų juridinių asmenų, kurie perka mažmenines paslaugas, 46,4 proc. atsakė, kad jomis naudojasi todėl, kad užtikrintų galimybę kitiems mažmeninių paslaugų naudotojams paskambinti tam juridiniam asmeniui, t. y. dėl įeinančių skambučių. 38,5 proc. apklaustų juridinių asmenų paminėjo, kad mažmeninės paslaugos jiems svarbios dėl kitų biuro paslaugų galimybių (skambučių peradresavimas, galimybė naudotis vienu telefono ryšio numeriu keliems darbuotojams ir t. t.), o 32,6 proc. – dėl fakso poreikio. Pažymėtina, kad 25,8 proc. juridinių asmenų atsakė, kad mažmeninės paslaugos yra sudėtinė perkamų elektroninių ryšių paslaugų dalis (pavyzdžiui, kartu su mažmeninėmis paslaugomis perkamos interneto prieigos paslaugos).

Apibendrinant juridinių asmenų apklausos rezultatus, darytina išvada, kad dauguma juridinių asmenų mažmenines paslaugas perka dėl antrinių priežasčių (dėl įeinančių skambučių, skambučių peradresavimo galimybės, fakso ir kt.), o ne dėl pirminės mažmeninių paslaugų paskirties (dėl galimybės paskambinti realiu laiku).

Išvada. Egzistuoja vienpusis mažmeninių paslaugų pakeičiamumas viešosiomis judriojo telefono ryšio balso paslaugomis, kurios pasižymi mobilumu ir didesniu funkcionalumu. Auganti viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų paklausa daro konkurencinį spaudimą mažmeninių paslaugų naudojimui, tačiau šios paslaugos nėra pakeičiamos tarpusavyje.

Mažmeninių paslaugų ir socialinių programėlių („Skype“, „Viber“, „Facebook“ ir kt.) pakeičiamumas. Lietuvoje 2016 m. I pusr. pabaigoje plačiajuosčio interneto prieigos, naudojant fiksuotojo ir judriojo ryšio (kompiuteryje) technologijas, paslaugų abonentų skaičius siekė 1,23 mln. Skvarba buvo 42,8 proc. Plačiajuosčio interneto prieigos, naudojant judriojo ryšio LTE technologiją, paslaugų abonentų skaičius Tiriamojo laikotarpio pabaigoje siekė 829,2 tūkst., o Lietuva užėmė trečią vietą pasaulyje pagal 4G tinklų prieinamumą⁹. Aukšti interneto prieigos paslaugų naudojimosi rodikliai, tikėtina, rodo augančią socialinių programėlių („Skype“, „Viber“, „Facebook“ ir kt.) paklausą. Tarnybos užsakymu atliktos Apklausos rezultatai atskleidžia, ar fiziniai ir juridiniai asmenys interneto prieigos paslaugų naudojimasi vertina kaip alternatyvą kalbėjimui telefonu.

Fizinių asmenų apklausa. Apklausos rezultatai parodė, kad interneto prieigos paslaugomis naudojosi 88,1 proc. apklaustųjų. Iš jų 75,6 proc. nurodė, kad tarpusavio bendravimas yra pagrindinė interneto prieigos paslaugų naudojimosi priežastis. Taip pat Apklausos dėka buvo išsiaiškinta, kad 34,4 proc. Lietuvos gyventojų bendravimas internete visiškai arba iš dalies pakeičia kalbėjimą telefonu, o 27,4 proc. gyventojų mano, kad kalbėjimą telefonu labiausiai pakeičia socialinės programėlės („Skype“, „Viber“, „WhatsApp“, „Lime“ ir pan.), skirtos skambinti ir rašyti žinutes.

Juridinių asmenų apklausa. Interneto prieigos paslaugomis naudojosi 99,3 proc. juridinių asmenų. Iš jų 96,2 proc. nurodė, kad bendravimas su klientais, partneriais, tiekėjais ir pan. yra pagrindinė interneto prieigos paslaugų naudojimosi priežastis. 50,9 proc. Lietuvos juridinių asmenų mano, kad bendravimas internete visiškai arba iš dalies pakeičia kalbėjimą telefonu. Juridinių asmenų segmente kalbėjimą telefonu labiausiai pakeičia elektroniniai laišakai (46,9 proc.) ir socialinės programėlės („Skype“, „Viber“, „WhatsApp“, „Lime“ ir pan.), skirtos skambinti ir rašyti žinutes (23,0 proc.).

Išvada. Mažmeninių paslaugų paklausos mažėjimui didelės įtakos turi kasmet didėjantis interneto prieigos paslaugų populiarumas. Apie ketvirtadalis tiek fizinių, tiek juridinių asmenų išskiria socialines programėles („Skype“, „Viber“, „WhatsApp“, „Lime“ ir pan.), skirtas skambinti ir rašyti žinutes. Aktyvus šių programų naudojimas daro konkurencinį spaudimą mažmeninių paslaugų naudojimui, tačiau šios paslaugos nėra pakeičiamos tarpusavyje.

Ataskaitos 2.2.1 skyriaus išvados:

1. Mažmeninės paslaugos, teikiamos metaline vytos poros linija, naudojant PSTN, ISDN ir IP technologijas, bendraašio kabelio linija, naudojant IP technologiją, šviesolaidine linija, naudojant IP technologiją, STP linija ar UTP linija, naudojant IP technologiją ir belaidžio ryšio linija, naudojant judriojo ryšio standarto GSM technologiją, yra tarpusavyje pakeičiamos paklausos atžvilgiu, todėl visi šie teikimo būdai ir naudojamos technologijos įtraukiami į mažmeninių paslaugų rinkos apimtį.

2. Skambučiai iš telefono ryšio numerių iš numerių serijų 3XXXXXXX, 4XXXXXXX, 5XXXXXXX ir 7XXXXXXX yra ir gali būti pakeičiami tarpusavyje pagal paskirtį galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu, todėl įtraukiami į mažmeninių paslaugų rinkos apimtį.

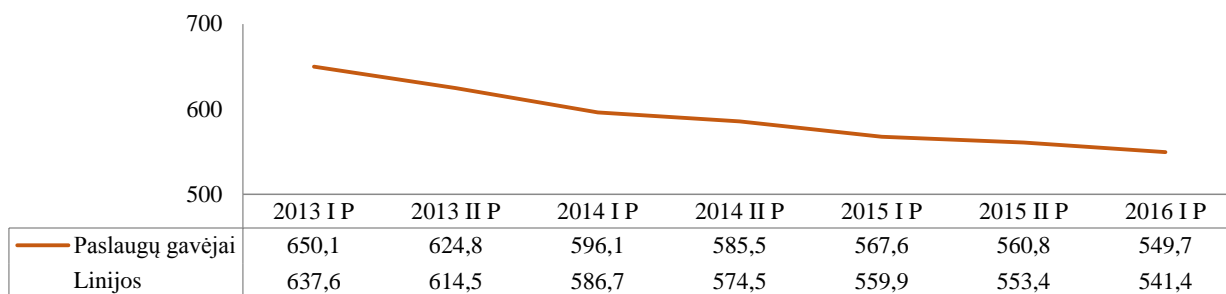
3. Mažmeninių paslaugų rinka kasmet mažėja dėl šių paslaugų vienpusio pakeičiamumo viešosiomis judriojo telefono ryšio paslaugomis, kurios pasižymi mobilumu ir didesniu funkcionalumu. Taip pat egzistuoja konkurencinis spaudimas iš interneto prieigos paslaugų ir socialinių programėlių („Skype“, „Viber“, „WhatsApp“, „Lime“ ir pan.). Dėl vienpusio pakeičiamumo viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos ir socialinės programėlės nėra įtraukiamos į mažmeninių paslaugų rinkos apimtį.

4. Mažmeninių paslaugų rinką sudaro mažmeninės paslaugos.

⁹ <https://opensignal.com/reports/2016/11/state-of-lte>

2.2.2. Mažmeninių paslaugų rinkos tendencijos Tiriamuoju laikotarpiu

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.2.1 skyriuje, mažmeninių paslaugų rinką sudaro mažmeninės paslaugos. 2016 m. I pusr. pabaigoje mažmenines paslaugas teikė 34 teikėjai, iš kurių 31 teikė VoIP skambučius. Tiriamojo laikotarpio pradžioje mažmenines paslaugas teikė 39 teikėjai, iš kurių 33 teikė VoIP skambučius. Mažmeninių paslaugų gavėjų ir viešųjų fiksuotojo telefono ryšio linijų, kuriomis šiems gavėjams buvo teikiamos mažmeninės paslaugos, skaičius mažėjo visu Tiriamuoju laikotarpiu (žr. 2 pav.). Per tris metus mažmeninių paslaugų gavėjų skaičius sumažėjo 15,4 proc., o linijų skaičius – 15,1 proc.

2 pav. Mažmeninių paslaugų gavėjų ir viešųjų fiksuotojo telefono ryšio linijų skaičius, tūkst. vnt., 2013 m. I pusr. – 2016 m. I pusr.

Pažymėtina, kad mažmeninių paslaugų gavėjai yra fiziniai ir juridiniai asmenys. Visu Tiriamuoju laikotarpiu juridiniai asmenys vidutiniškai sudarė 28,6 proc. visų mažmeninių paslaugų gavėjų ir per tris metus jų skaičius sumažėjo 12,4 proc. (žr. 4 lentelę). 2016 m. I pusr. pabaigoje didžiausią (72,0 proc.) mažmeninių paslaugų rinkos dalį juridinių asmenų segmente užėmė „Telia Lietuva“, AB, tačiau jos juridinių asmenų skaičius kasmet mažėjo, o kitų mažmeninių paslaugų teikėjų juridinių asmenų skaičius svyravo. Taigi, Tiriamuoju laikotarpiu „Telia Lietuva“, AB, praradavo juridinius asmenis, o kiti mažmeninių paslaugų teikėjai tam tikrais laikotarpiais pritraukdavo daugiau šių paslaugų gavėjų.

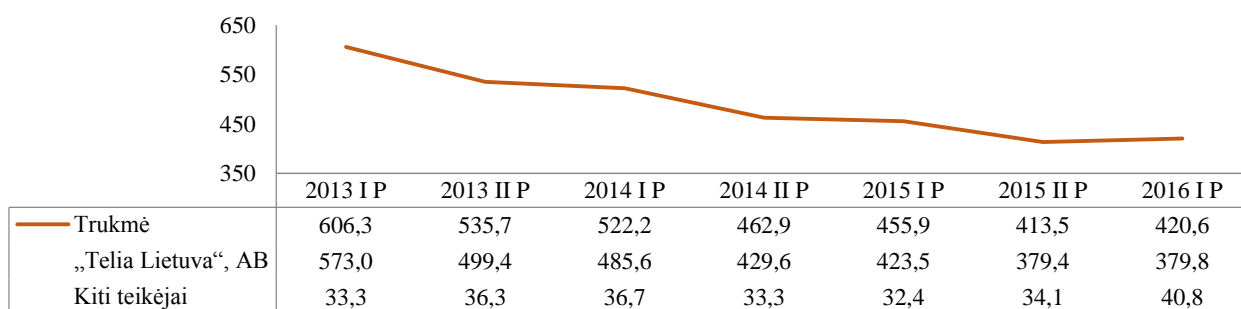
„Telia Lietuva“, AB, 2016 m. I pusr. pabaigoje užėmė 94,7 proc. mažmeninių paslaugų rinkos fizinių asmenų segmente, tačiau paslaugų gavėjų skaičius mažėjo visu Tiriamuoju laikotarpiu, o kitų mažmeninių paslaugų teikėjų fizinių asmenų skaičius per tris metus išaugo net 37,1 proc. Apibendrinant mažmeninių paslaugų gavėjų struktūrą pagal mažmeninių paslaugų teikėjus, galima daryti išvadą, kad besitraukiančioje mažmeninių paslaugų rinkoje konkurencinę kovą Tiriamuoju laikotarpiu laimėjo ne „Telia Lietuva“, AB, o kiti mažmeninių paslaugų teikėjai.

4 lentelė. Galutinių paslaugų gavėjų skaičius pagal mažmeninių paslaugų teikėjus, tūkst. vnt., 2013 m. I pusr. – 2016 m. I pusr.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Fiziniai asmenys	466,1	449,8	429,5	416,3	404,7	396,8	388,5
- „Telia Lietuva“, AB	451,0	435,0	415,0	400,4	389,0	379,2	367,8
- Kiti teikėjai	15,1	14,8	14,5	15,9	15,6	17,6	20,7
Juridiniai asmenys	184,0	174,9	166,6	169,2	163,0	164,0	161,2
- „Telia Lietuva“, AB	132,5	129,1	126,3	124,3	122,1	120,1	116,0
- Kiti teikėjai	51,5	45,9	40,3	44,9	40,8	43,9	45,1

Vertinant mažmeninių paslaugų vartojimo, t. y. viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmės, apimtis, matyti, kad Tiriamuoju laikotarpiu šių skambučių trukmė sumažėjo 30,6 proc. arba 185,7 mln. min. (žr. 3 pav.). Pastebėtina, kad 2016 m. I pusr., palyginti su 2015 m. II pusmečiu, viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė neženkliai padidėjo (1,7 proc.). Tam įtakos turėjo 27,6 proc. išaugęs tarptautinių skambučių srautas

(tarptautiniai skambučiai sudarė 4,6 proc. viso skambučių srauto) ir 5,2 proc. padidėjęs skambučių į viešuosius judriojo ryšio tinklus srautas (skambučiai į viešuosius judriojo ryšio tinklus sudarė 23,7 proc. viso skambučių srauto).

3 pav. Viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė, mln. min., 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

Vertinant inicijuotų skambučių trukmę, Tiriamuoju laikotarpiu „Telia Lietuva“, AB, užėmė didžiausią mažmeninių paslaugų rinkos dalį, tačiau ji palaipsniui mažėjo: 2013 m. I pusm. ji siekė 94,5 proc., o 2016 m. I pusm. – 90,3 proc. Taigi, nepaisant besitraukiančios „Telia Lietuva“, AB, mažmeninių paslaugų rinkos dalies, ji išlaikė didelę šios rinkos dalį, vertinant pagal viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmę. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog „Telia Lietuva“, AB, užimamos mažmeninių paslaugų rinkos dalies mažėjimas yra sietinas su jos viešajame fiksuotojo ryšio tinkle inicijuotų skambučių trukmės mažėjimu. Tuo tarpu kitų mažmeninių paslaugų teikėjų užimamos mažmeninių paslaugų rinkos dalies augimas tiesiogiai siejasi su jų viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmės nežymiu augimu (žr. 3 pav.). „Telia Lietuva“, AB, viešajame fiksuotojo ryšio tinkle inicijuotų skambučių trukmė Tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo 193,2 mln. min. arba 33,7 proc., o kitų mažmeninių paslaugų teikėjų viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė padidėjo 7,5 mln. min. arba 22,5 proc.

Anksčiau buvo minėta, kad mažmeninės paslaugos yra teikiamos naudojant įvairias technologijas: PSTN, ISDN, GSM, IP technologijas. Mažmeninėms paslaugoms teikti naudojant IP technologiją, yra naudojama paketų komutacija. Kaip matyti iš pateiktos informacijos (žr. 5 lentelę), vertinant inicijuotų skambučių trukmę pagal skirtingas technologijas, dominuoja grandinių komutavimo technologijos. 2013 m. I pusm. jos sudarė 97,8 proc., o Tiriamojo laikotarpio pabaigoje – 95,0 proc.

Savame viešajame fiksuotojo ryšio tinkle inicijuotų VoIP skambučių trukmė nors ir auga, tačiau jų dalis, vertinant visą viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmę, yra nežymi. Palyginti su visa inicijuotų skambučių trukme, VoIP skambučių trukmė siekia 5,0 proc. Visa tai leidžia teigti, kad VoIP skambučiai kol kas yra pakankamai nereikšminga mažmeninių paslaugų rinkos dalis. Tačiau kalbant apie skirtingomis technologijomis pagrįstas mažmenines paslaugas, tikslinga panagrinėti, kokią dalį sudarė paketų komutacijos būdu inicijuotų skambučių trukmė, vertinant skirtinguose viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmę (žr. 5 lentelę). Matyti, kad Tiriamuoju laikotarpiu VoIP skambučių paslaugas daugiausia teikė ne „Telia Lietuva“, AB, o kiti mažmeninių paslaugų teikėjai ir jų rinkos dalis kasmet didėjo: 2013 m. I pusm. ji sudarė 88,8 proc., o Tiriamojo laikotarpio pabaigoje – 96,4 proc. Tokia situacija atskleidžia, kad mažmeninių paslaugų teikėjai Tiriamuoju laikotarpiu konkuravo su „Telia Lietuva“, AB, teikdami VoIP skambučių paslaugas.

5 lentelė. Viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė pagal technologijas ir mažmeninių paslaugų teikėjus, mln. min., 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Inicijuotų skambučių trukmė (išskyrus VoIP skambučius)	592,8	521,8	507,0	446,9	439,1	395,5	399,6
- „Telia Lietuva“, AB	571,5	498,0	484,6	428,7	422,7	378,6	379,0
- Kiti teikėjai	21,3	23,8	22,4	18,1	16,5	16,9	20,5
Inicijuotų VoIP skambučių trukmė	13,52	13,82	15,28	16,08	16,74	17,95	21,04
- „Telia Lietuva“, AB	1,51	1,39	1,01	0,87	0,84	0,80	0,76
- Kiti teikėjai	12,01	12,43	14,27	15,21	15,90	17,15	20,28

Apibendrinant anksčiau pateiktą informaciją, darytina išvada, kad Tiriamuoju laikotarpiu galutinių mažmeninių paslaugų gavėjų skaičius nuolat mažėjo, o esami gavėjai šia paslauga naudojami vis mažiau.

Dėl mažėjančio mažmeninių paslaugų gavėjų skaičiaus ir mažėjančios inicijuotų skambučių trukmės atitinkamai mažėjo ir pajamos, gautos už šias paslaugas. Tiriamuoju laikotarpiu jos sumažėjo 30,4 proc. (žr. 6 lentelę). Vidutinės pajamos už mažmenines paslaugas, gautos iš vieno šių paslaugų gavėjo už vieną mėnesį, (*angl.* Average Revenues per User) (toliau – ARPU) taip pat mažėjo (17,7 proc.) nuo 8,25 Eur iki 6,79 Eur (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Pajamos, gautos už mažmenines paslaugas, mln. Eur, ir ARPU už mažmenines paslaugas, Eur/mėn., 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Pajamos	32,2	30,2	27,8	25,8	24,2	23,3	22,4
ARPU	8,25	8,05	7,77	7,35	7,13	6,93	6,79

Bendra apskaičiuota vidutinė kaina už inicijuoto skambučio minutę Tiriamuoju laikotarpiu svyravo nuo 5,31 Eur ct/min. iki 5,64 Eur ct/min. (žr. 7 lentelę). Lyginant „Telia Lietuva“, AB, ir kitų mažmeninių paslaugų teikėjų apskaičiuotas vidutines kainas už inicijuoto skambučio minutę, matyti, kad visu Tiriamuoju laikotarpiu kitų mažmeninių paslaugų teikėjų apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę buvo mažesnės nei „Telia Lietuva“, AB, vidutinės kainos ir jos išlaikė mažėjimo tendenciją.

7 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, ir kitų mažmeninių paslaugų teikėjų apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę, Eur ct/ min. (be PVM), 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
„Telia Lietuva“, AB	5,36	5,77	5,45	5,69	5,42	5,80	5,51
Kiti teikėjai	4,46	3,82	3,66	4,14	4,11	3,91	3,58
Visi	5,31	5,64	5,32	5,58	5,33	5,64	5,32

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad nagrinėjant mažmeninių paslaugų rinką detalčiau fizinių ir juridinių asmenų segmentuose situacija skiriasi. Tiriamuoju laikotarpiu kitų mažmeninių paslaugų teikėjų apskaičiuotos vidutinės kainos už juridinių asmenų inicijuoto skambučio minutę buvo apie 2,5 karto mažesnės nei vidutinės „Telia Lietuva“, AB, kainos (žr. 8 lentelę). Vertinant fizinių asmenų segmentą, matyti, kad apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę buvo panašios (tiek „Telia Lietuva“, AB, tiek kitų mažmeninių paslaugų teikėjų) ir svyravo visą Tiriamąjį laikotarpį.

8 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, ir kitų mažmeninių paslaugų teikėjų apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę pagal mažmeninių paslaugų gavėjus, Eur ct/ min. (be PVM), 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Fiziniai asmenys	4,17	4,53	4,24	4,43	4,22	4,58	4,34
- „Telia Lietuva“, AB	4,16	4,54	4,25	4,46	4,20	4,58	4,37
- Kiti teikėjai	4,57	4,13	3,52	3,24	5,14	4,81	3,46
Juridiniai asmenys	9,31	9,31	8,85	9,19	8,79	8,59	8,01
- „Telia Lietuva“, AB	10,53	11,04	10,48	10,63	10,28	10,23	9,69
- Kiti teikėjai	4,44	3,75	3,70	4,41	3,83	3,69	3,61

Anksčiau buvo minėta, kad VoIP skambučių trukmė, palyginti su visa viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukme, Tiriamojo laikotarpio pabaigoje sudarė 5,0 proc., o 96,4 proc. šių VoIP skambučių inicijavo ne „Telia Lietuva“, AB, o kitų mažmeninių paslaugų teikėjų galutiniai paslaugų gavėjai. Kitų mažmeninių paslaugų teikėjų (ne „Telia Lietuva“, AB) apskaičiuotos bendros vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę buvo mažesnės nei „Telia Lietuva“, AB, apskaičiuotos kainos. Todėl analizuojant apskaičiuotas vidutines kainas už VoIP skambučio inicijavimą ir ne VoIP skambučio inicijavimą, matyti, kad VoIP skambutis Tiriamuoju laikotarpiu buvo vidutiniškai 1 Eur ct/min. pigesnis nei ne VoIP skambutis (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto VoIP skambučio ir ne VoIP skambučio minutę, Eur ct/ min. (be PVM), 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Ne VoIP skambutis	5,33	5,67	5,35	5,61	5,35	5,69	5,39
VoIP skambutis	4,36	4,27	4,35	4,69	4,66	4,53	3,99

Apibendrinant, daugeliu atvejų kitų mažmeninių paslaugų teikėjų apskaičiuotos vidutinės kainos už inicijuoto skambučio minutę Tiriamuoju laikotarpiu buvo mažesnės nei „Telia Lietuva“, AB, kainos. Tai rodo, kad jie galėjo pasiūlyti pigesnius skambučius vartotojams ir taip konkuruoti su istoriniu operatoriumi.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, konstatuotina, kad nors mažmeninių paslaugų kainos kasmet mažėja, tačiau tai neskatina galutinių paslaugų gavėjų labiau naudotis šiomis paslaugomis. Tai rodo, kad egzistuoja vienpusis mažmeninių paslaugų pakeičiamumas viešosiomis judriojo telefono ryšio paslaugomis ar socialinėmis programėlėmis („Skype“, „Viber“, „Facebook“, „WhatsApp“ ir kt.). Dėl konkurencinio pastarųjų paslaugų spaudimo „Telia Lietuva“, AB, nors ir užėmė didelę mažmeninių paslaugų rinkos dalį, negalėjo piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje, todėl galima teigti, kad mažmeninėje rinkoje egzistuoja veiksminga konkurencija.

Ataskaitos 2.2.2 skyriaus išvada:

Atlikta mažmeninių paslaugų analizė parodė, kad mažmeninėje paslaugų rinkoje konkurencija yra veiksminga.

2.2.3. Tyrimas, ar konkurencija mažmeninių paslaugų rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Rinkoje

Ataskaitos 2.2.2 skyriuje nustatyta, kad mažmeninių paslaugų rinka pasižymi veiksmingos konkurencijos charakteristikomis. Kaip buvo minėta Ataskaitos 2.1 skyriuje, mažmeninės paslaugos yra vertikalčiai susijusios su Skambučių inicijavimo paslauga, t. y. mažmeninių paslaugų rinka yra vertikalčiai susijusi su Rinka. Kaip nurodyta Ataskaitos 1.2 skyriuje, atlikus 2014 m. rinkos tyrimą, Rinka buvo apibrėžta kaip 2014 m. skambučių inicijavimo rinka, ir 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1V-1359 ūkio subjektas „Telia Lietuva“, AB, buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką šioje rinkoje

ir jam nustatyti atitinkami įpareigojimai. Atsižvelgiant į 2014 m. Rekomendacijos preambulės 8 konstatuojamąją dalį, reikia įvertinti, ar, atsižvelgiant į ateities perspektyvą, mažmeninės rinkos yra veiksmingai konkurencingos be reguliavimo, pagrįsto nustatyta didele įtaka rinkoje. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.2.2 skyriuje, mažmeninių paslaugų rinkoje konkurencija yra veiksminga, todėl šiame Ataskaitos skyriuje bus nagrinėjama, ar konkurencija mažmeninių paslaugų rinkoje išliks veiksminga, panaikinus reguliavimą 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje.

2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje ūkio subjektas „Telia Lietuva“, AB, buvo įpareigotas teikti Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo pasirinkimo kodą¹⁰ 10XX, už kainą ne didesnę nei skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugos kainą, kurią nustato Tarnyba.

Siekiant įvertinti 2014 m. skambučių inicijavimo rinkos reguliavimo poveikį mažmeninių paslaugų rinkai, tikslinga išanalizuoti viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmę. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje mažmeninių paslaugų teikėjai (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) užėmė 9,7 proc. rinkos pagal inicijuotų skambučių trukmę (žr. 10 lentelę). Tiriamojo laikotarpio pradžioje užimtos rinkos dalis siekė 5,5 proc. Mažėjant mažmeninių paslaugų paklausai, mažmeninių paslaugų teikėjai (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) išlaikė augantį viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių srautą. Tai vienas iš rodiklių, rodantis egzistuojančią veiksmingą konkurenciją mažmeninių paslaugų rinkoje.

Kitas faktorius, rodantis *ex ante* reguliavimo atsisakymą 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje, yra Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, paklausa, egzistavusi Tiriamuoju laikotarpiu. Pastebėtina, kad Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, paklausa išlaikė mažėjimo tendenciją ir Tiriamojo laikotarpio pabaigoje sudarė tik 2,5 proc. mažmeninių paslaugų teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmės ir 0,2 proc. visuose viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmės. Toks menkas šios paslaugos naudojimas leidžia daryti išvadą, kad *ex ante* reguliavimas 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje nedaro poveikio konkurencinei aplinkai mažmeninių paslaugų rinkoje ir nėra faktorius, lemiantis veiksmingą konkurenciją šioje rinkoje, todėl toks reguliavimas yra nepagrįstas, neproporcingas ir nepateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais ir tikslais.

10 lentelė. Bendra ir mažmeninių paslaugų teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų skambučių trukmė, mln. min., ir Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos naudojant viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, trukmė, mln. min., 2013 m. I pusm. – 2016 m. I pusm.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Bendra	606,3	535,7	522,2	462,9	455,9	413,5	420,6
Kitų teikėjų	33,3	36,3	36,7	33,3	32,4	34,1	40,8
Per 10XX	1,36	1,19	1,53	0,89	0,82	0,82	1,02

Taip pat pažymėtina, kad „Telia Lietuva“, AB, Tiriamojo laikotarpio pabaigoje užėmusi 88,0 proc. mažmeninių paslaugų rinkos pagal mažmeninių paslaugų gavėjų skaičių, negalėjo piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje dėl viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų ir socialinių programėlių („Skype“, „Viber“, „Facebook“ ir kt.) konkurencinio spaudimo. Tokioje mažmeninių paslaugų rinkos situacijoje *ex ante* reguliavimas 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje nėra būtinas.

¹⁰ Pagal Numerių naudojimo taisyklių 7 punkto 28 pastraipą, viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo pasirinkimo kodas – trumpasis numeris, sudarantis galimybę viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo abonentams pasinaudoti kitu viešosios telefono ryšio paslaugos teikimo būdu arba kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų teikiamomis viešosiomis telefono ryšio paslaugomis.

Atsižvelgiant į tai, kad Tiriamuoju laikotarpiu ir Rinkos tyrimo metu *ex ante* reguliavimas „Telia Lietuva“, AB, teikiant Skambučių inicijavimo paslaugą buvo taikomas, yra tikslinga iš naujo išanalizuoti situaciją teikiant Skambučių inicijavimo paslaugą, apibrėžti su šia paslauga susijusią atitinkamą rinką ir atlikti trijų kriterijų testą šioje rinkoje. Atitinkamai pagal gautus rezultatus, palikti galioti, pakeisti ar panaikinti 2014 m. rinkos tyrimo metu „Telia Lietuva“, AB, nustatytus įpareigojimus 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje.

Ataskaitos 2.2.3 skyriaus išvados:

1. Panaikinus reguliavimą 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje, konkurencija mažmeninių paslaugų rinkoje išliks veiksminga.

2. Šiame Rinkos tyrime reikia išanalizuoti situaciją, teikiant Skambučių inicijavimo paslaugą, apibrėžti atitinkamą rinką, ištirti konkurencijos veiksmingumą joje ir, atsižvelgiant į gautus rezultatus, spręsti dėl poreikio taikyti *ex ante* reguliavimą šioje rinkoje.

2.3. Rinkos pradinės paslaugos apibrėžimas

Ataskaitos 2.2.2 skyriuje buvo nustatyta, kad mažmeninių paslaugų rinkoje egzistuoja veiksminga konkurencija. Atsižvelgiant į 2014 m. Rekomendacijos preambulės 10 konstatuojamąją dalį, jeigu mažmeninė rinka yra veiksmingai konkurencinga be *ex ante* didmeninio reguliavimo susijusioje (-iose) atitinkamoje (-se) rinkoje (-ose), nacionalinė reguliavimo institucija (šiuo atveju – Tarnyba) turėtų padaryti išvadą, kad didmeninio lygmens reguliavimas nebėra būtinas. Tokiu atveju susijusi (-ios) atitinkama (-os) didmeninė (-ės) rinka (-os) turėtų būti vertinama (-os) siekiant panaikinti *ex ante* reguliavimą.

Rinkos pradinė paslauga – skambučių perdavimas nuo viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, kuriame inicijuotas skambutis, galinio taško iki to paties viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, stoties (įskaitant šią stotį), esančios arčiausiai skambinančiojo abonento, kurioje yra ar gali būti įvykdytas tinklų sujungimas. Ši Skambučių inicijavimo paslauga buvo apibrėžta 2014 m. rinkos tyrime. Siekiant iš naujo ištirti ir apibrėžti Rinką, bus vertinami keli kriterijai:

1. Viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, apibrėžimas.
2. Skambučių inicijavimo paslaugos technologinis apibrėžimas.
3. Su Skambučių inicijavimo paslauga susijusios priemonės.
4. Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai.
5. Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumo analizė.

2.3.1. Viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, apibrėžimas

Rinkos tyrimo objektas yra Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje. Įstatymo 3 straipsnio 72 dalyje nurodyta, kad viešasis fiksuotojo ryšio tinklas yra viešasis ryšių tinklas, kurio galiniai taškai yra fiksuoti. Įstatymo 3 straipsnio 65 dalyje nurodyta, kad tinklo galinis taškas yra fizinis taškas, kuriame suteikiama galimybė prijungti abonento įrangą prie viešojo ryšių tinklo. Įstatymo 3 straipsnio 76 dalyje nurodyta, kad viešosios telefono ryšio paslaugos, teikiamos viešuoju fiksuotojo ryšio tinklu, yra viešosios fiksuotojo telefono ryšio paslaugos.

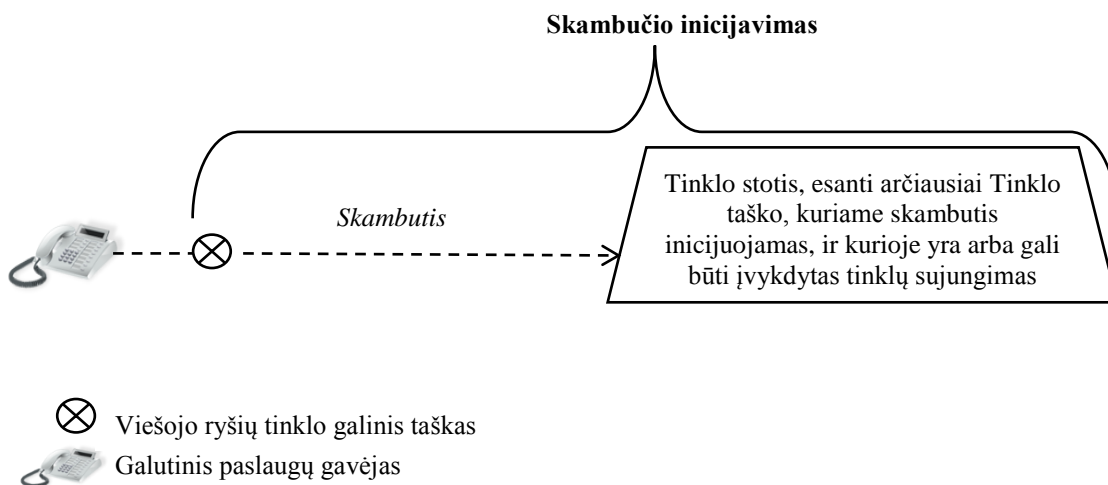
Viešasis ryšių tinklas, teikiamas fiksuotoje vietoje, gali būti teikiamas naudojant ne tik nuosavybės teise valdomus viešojo ryšių tinklo elementus, bet ir naudojantis kitų elektroninių ryšių

tinklų teikėjų teikiamomis didmeninėmis paslaugomis¹¹. Tačiau net ir elektroninių ryšių paslaugų teikimui naudojant kitų elektroninių ryšių tinklų teikėjų teikiamas didmenines paslaugas, tinklo galiniai taškai išlieka fiksuoti.

Išvada. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, viešasis ryšių tinklas, teikiamas fiksuotoje vietoje, (toliau – Tinklas) apibrėžiamas kaip viešasis ryšių tinklas, kurio galiniai taškai yra fiksuoti arba nefiksuoti erdvėje, tačiau dėl viešojo ryšių tinklo teikimo ypatybių ar viešojo ryšių tinklo galinių įrenginių savybių viešosiomis fiksuotojo telefono ryšio paslaugomis galima naudotis tik fiksuotoje vietoje.

2.3.2. Skambučių inicijavimo paslaugos technologinis apibrėžimas

Tarnybos 2014 m. spalio 8 d. Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo ataskaitos Nr. (43.4) LD-2169 (toliau – 2014 m. tyrimo ataskaita) 2.1 skyriuje Skambučių inicijavimo paslauga technologiniu požiūriu buvo apibrėžta kaip skambučio perdavimas nuo viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, kuriame inicijuojamas skambutis, galinio taško iki to paties viešojo ryšių tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, stoties (įskaitant šią stotį), esančios arčiausiai skambinančiojo abonento, kurioje yra ar gali būti įvykdytas tinklų sujungimas. (žr. 4 pav.). Taip pat Skambučių inicijavimo paslauga apėmė skambučio perdavimą nuo Tinklo, kuriame inicijuojamas skambutis, galinio taško iki to paties Tinklo vietinės telefono ryšio stoties, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, teikiamas kartu su II tipo tranzito paslauga¹².

4 pav. Skambučio inicijavimo Tinkle struktūrinė schema

Ataskaitos 2.1 skyriuje Tarnyba konstatavo, kad teikiant Skambučių inicijavimo paslaugą yra svarbūs du elementai: Tinklo *taškas*, kuriame skambutis yra inicijuojamas, ir Tinklo *komutacinė stotis*, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas.

¹¹ Pavyzdžiui, naudojant viešųjų telefono ryšių paslaugų teikėjo pasirinkimo kodą kartu su didmeninės vietinės linijos suteikimo viešosioms telefono ryšio paslaugoms teikti (*angl.* Wholesale Line Rental, WLR) paslauga ir Skambučių inicijavimo paslauga, nuomojantis elektroninių ryšių infrastruktūrą, perkant duomenų perdavimo paslaugas arba kitas operatorių teikiamas elektroninių ryšių paslaugas.

¹² **II tipo tranzito paslauga** apibrėžta kaip skambučio perdavimas nuo (iki) Tinklo vietinės stoties (neįskaitant šios stoties), esančios arčiausiai skambinančiojo abonento (abonentui, kuriam skambinama), ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki (nuo) Tinklo tranzitinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra arba gali būti įvykdytas tinklų sujungimas.

Atliekant mažmeninių paslaugų analizę, buvo nustatyta, kad skambučiai iš telefono ryšio numerių iš numerių serijų 3XXXXXXX, 4XXXXXXX, 5XXXXXXX ir 7XXXXXXX yra ir gali būti pakeičiami tarpusavyje pagal paskirtį galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu. Todėl Tinklo taškas, kuriame inicijuojamas skambutis, yra identifikuojamas tam tikru telefono ryšio numeriu iš numerių serijų 3XXXXXXX, 4XXXXXXX, 5XXXXXXX arba 7XXXXXXX.

Komutacinė stotis yra Tinklo elementas, kuris atlieka persiunčiamų skambučių analizę ir „sprendžia“, kur turi būti siunčiamas skambutis: a) į to paties Tinklo kitą komutacinę stotį; b) į to paties Tinklo tašką, kuriame skambutis bus užbaigtas; c) į kito viešojo ryšių tinklo komutacinę stotį. Minėta skambučių „analizė“ yra atliekama pagal telefono ryšio numerius. Operatoriui, kurio Tinkle yra inicijuojamas skambutis, yra svarbu perduoti skambutį iki komutacinės stoties, kurioje yra įdiegtas atitinkamas telefono ryšio numeris. Jei teisė naudoti surinktą telefono ryšio numerį suteikta kitam operatoriui, tolesnę atsakomybę už skambučio perdavimą nuo komutacinės stoties, kurioje yra viešųjų ryšių tinklų sujungimas, prisiima pastarasis operatorius, kuris kontroliuoja ir organizuoja skambučio perdavimą toliau.

Šis skambučio maršruto parinkimo principas rodo, kad asmuo, turintis teisę naudoti atitinkamus telefono ryšio numerius (iš numerių serijų 3XXXXXXX, 4XXXXXXX, 5XXXXXXX ir 7XXXXXXX), gali būti potencialus skambučio perdavimo nuo Tinklo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki Tinklo komutacinės stoties paslaugos teikėjas, tačiau taip yra ne visada.

Lietuvoje telefono ryšio numerių skyrimą ir naudojimą reglamentuoja Numerių naudojimo taisyklės, o paskirtį ir struktūrą – Numeracijos planas. Numerių naudojimo taisyklėse nurodyta, kad telefono ryšio numeriai gali būti skirti asmenims, turintiems teisę teikti viešuosius ryšių tinklus ir (arba) viešąsias telefono ryšio paslaugas ir netelekomunikacijų paslaugų teikėjams. Netelekomunikacijų paslaugų teikėjai neturi savo viešųjų ryšių tinklų, be kurių Skambučių inicijavimo paslaugos teikimas nėra įmanomas, todėl netelekomunikacijų paslaugų teikėjai, siekdami teikti paslaugas, jiems skirtais telefono ryšio numeriais, kreipiasi į operatorius, kad šie įdiegtų Tarnybos jiems skirtus telefono ryšio numerius savo viešuosiuose ryšių tinkluose. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, Tarnyba konstatuoja, kad netelekomunikacijų paslaugų teikėjai, turintys Tarnybos išduotus leidimus naudoti telefono ryšio numerius, neatlieka skambučių perdavimą nuo Tinklo, kuriame inicijuojamas skambutis, taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki Tinklo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, todėl negali būti laikomi Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjais.

Kai telefono ryšio numeriai yra skiriami viešųjų ryšių tinklų ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, jie taip pat ne visais atvejais atlieka skambučių perdavimą nuo Tinklo, kuriame inicijuojamas skambutis, taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki Tinklo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas. Lietuvoje yra pavyzdžių, kai viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjai, kurie turi teisę naudoti telefono ryšio numerius, naudojami kitų operatorių teikiamomis paslaugomis (jų valdomais komutavimo ir maršrutizavimo elementais). Pastarieji operatoriai yra sujungę savo Tinklus su kitų operatorių viešaisiais ryšių tinklais, inicijuoja ir (arba) priima skambučius, siunčiamus į Tinkle įdiegtus ir kitiems asmenims (viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams) skirtus telefono ryšio numerius, užtikrina skambučių maršruto parinkimą, vykdo atsiskaitymus su kitais operatoriais, taip pat taiko užmokesčius už skambučių inicijavimą ir (arba) užbaigimą jų Tinkluose įdiegtiems telefono ryšio numeriams, kurie Tarnybos buvo skirti kitiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams. Taigi, operatorius, kurio Tinkle yra įdiegti šie telefono ryšio numeriai, užtikrina skambučių perdavimą nuo Tinklo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki Tinklo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas. Jis taip pat taiko užmokesčių už šį skambučių perdavimą. Dėl anksčiau aprašytų aplinkybių, operatorius, kurio Tinklo komutacinėje stotyje yra įdiegti kitam viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjui skirti telefono ryšio numeriai, laikytinas asmeniu, kuris perduoda skambutį nuo Tinklo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki savo Tinklo komutacinės stoties, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas.

Aprašytoje situacijoje operatorius, kurio Tinkle yra įdiegti telefono ryšio numeriai ir kuris turi komutacinę stotį, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, yra laikytinas asmeniu, perduodančiu skambutį nuo Tinklo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki Tinklo komutacinės stoties, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, nes jis užtikrina tokį skambučių perdavimą, taip pat taiko užmokestį už skambučių perdavimą iki Tinklo komutacinės stoties.

Anksčiau pateikta informacija rodo, kad užmokestį už skambučio inicijavimą konkrečiu telefono ryšio numeriu nustato Tinklo operatorius, kurio Tinkle yra įdiegtas pastarasis telefono ryšio numeris. Tai rodo, kad Tinklo operatorius, kurio komutacinėje stotyje yra įdiegtas konkretus telefono ryšio numeris, gali inicijuoti skambutį ir nustatyti tam tikrą užmokestį už inicijuotą skambutį. Dėl to, Skambučių inicijavimo paslaugos teikimą tikslinga sieti su operatoriumi, kurio komutacinėje stotyje yra įdiegtas konkretus telefono ryšio numeris ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas.

Lietuvoje taip pat yra pavyzdžių, kai Tinklo galinis taškas, identifikuojamas telefono ryšio numeriu, priklauso ne operatoriaus, kuris teikia Skambučių inicijavimo paslaugą, Tinklui, o mažmeninių paslaugų teikėjui, kuris organizuoja galinių taškų pajungimą prie Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjo Tinklo. Tokiu atveju Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjas nevaldo savo Tinklo galinių taškų. Pažymėtina, kad esant tokiai situacijai, mažmeninių paslaugų teikėjas negali būti laikomas Skambučių inicijavimo paslaugos teikėju, nes jis neperduoda skambučio iki Tinklo komutacinės stoties, kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, ir nesprenžia Tinklo komutacinėje stotyje atliekamo maršruto parinkimo ir komutavimo.

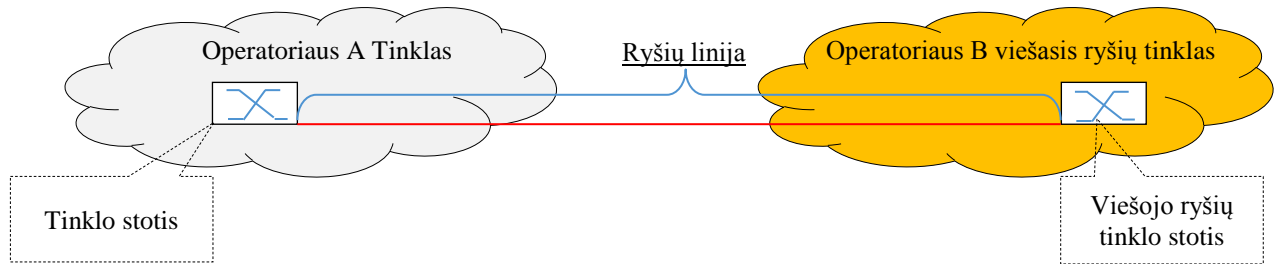
2014 m. tyrimo ataskaitos 2.1 skyriuje apibrėžta Skambučių inicijavimo paslauga apėmė ir skambučio perdavimą nuo Tinklo, kuriame inicijuojamas skambutis, galinio taško iki to paties Tinklo vietinės telefono ryšio stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas tinklų sujungimas, teikiama kartu su II tipo tranzito paslauga. Pažymėtina, kad nuo 2014 m. gruodžio 5 d. „Telia Lietuva“, AB, nebesiūlė savo Tinklo su kitų operatorių viešaisiais ryšių tinklais sujungti vietiniame tinklų sujungimo taške (taškuose), o tai siūlė padaryti dviejuose viešųjų ryšių tinklų sujungimo lygmenyse: nacionaliniame tinklų sujungimo taške (taškuose) ir tarptautiniame tinklų sujungimo taške. „Telia Lietuva“, AB, standartinio pasiūlymo sujungti elektroninių ryšių tinklus, galiojusio Rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, B2.1 priedo 1 lentelėje nurodyta, kad Skambučių inicijavimo paslauga teikiama, Tinklus sujungus nacionaliniame tinklų sujungimo taške. Kiti operatoriai savo Tinklus siūlo sujungti viename Tinklo lygmenyje. Atsižvelgiant į Tiriamuoju laikotarpiu įvykusius viešųjų ryšių tinklų sujungimo pokyčius, Skambučių inicijavimo paslauga nebeapima skambučio perdavimo nuo Tinklo, kuriame inicijuojamas skambutis, galinio taško iki to paties Tinklo vietinės telefono ryšio stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas tinklų sujungimas, teikiamo kartu su II tipo tranzito paslauga.

Išvada. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, Tarnyba Skambučių inicijavimo paslaugą technologiniu požiūriu apibrėžia taip: *skambučio perdavimas nuo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, ir kuriame inicijuojamas skambutis, iki Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas ir kurioje įdiegtas atitinkamas telefono ryšio numeris.*

2.3.3. Su Skambučių inicijavimo paslauga susijusios priemonės

Viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų teikimas, kai skambučiai inicijuojami ir užbaigiami skirtinguose viešuosiuose ryšių tinkluose, nebūtų įmanomas be viešųjų ryšių tinklų sujungimo. Įstatymo 3 straipsnio 66 dalyje tinklų sujungimas yra apibrėžiamas kaip „fizinis ar loginis viešųjų ryšių tinklų, naudojamų to paties ar kito ūkio subjekto, sujungimas, kad vieno ūkio

subjekto elektroninių ryšių paslaugų gavėjai galėtų naudotis tarpusavio ryšiu ir (arba) ryšiu su kito ūkio subjekto paslaugų gavėjais arba ūkio subjekto, tarp jų visų prieigą prie atitinkamų tinklų turinčių ūkio subjektų, teikiamomis paslaugomis. <...>“ Įstatymo 3 straipsnio 60 dalyje nurodyta, jog susijusios priemonės – „susijusios paslaugos, elektroninių ryšių infrastruktūra, kitos su elektroninių ryšių tinklu ir (arba) elektroninių ryšių paslauga susijusios priemonės arba susiję elementai, kurie sudaro galimybę teikti elektroninių ryšių paslaugas naudojantis šiuo tinklu ir (arba) paslauga ir (ar) palengvina tokį teikimą arba sudarytų tokią galimybę, jeigu būtų naudojami.“ Viešieji ryšių tinklai yra sujungiami ryšių linijomis¹³, kurios tiesiogiai jungia komutacines stotis (žr. 5 pav.).

5 pav. Viešųjų ryšių tinklų sujungimo struktūrinė schema

Ryšių linija yra fizinė ir (arba) loginė jungtis, leidžianti operatoriams, kurie sujungia viešuosius ryšių tinklus, apsikeisti srautais (šiuo atveju skambučiais) tarpusavyje, taip pat leidžianti vieno operatoriaus elektroninių ryšių paslaugų gavėjams naudotis kito operatoriaus elektroninių ryšių paslaugomis. Ryšių liniją gali įrengti bet kuris viešuosius ryšių tinklus sujungiantis operatorius arba trečioji šalis. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, darytina išvada, kad ryšių linija ir kiti susiję elementai, kurie visi kartu sudaro galimybę viešųjų ryšių tinklų sujungimui, yra su Skambučių inicijavimo paslauga susijusios priemonės, be kurių technologiškai vienas operatorius negalėtų gauti kito operatoriaus teikiamos Skambučių inicijavimo paslaugos, o skambutis tarp skirtingų viešųjų ryšių tinklų ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų būtų neįmanomas.

Išvada. Teikiant Skambučių inicijavimo paslaugą, yra būtinos susijusios priemonės, kurias sudaro ryšių linija ir kiti susiję elementai.

2.3.4. Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai

Tarnybos turima informacija ir gautų Anketų duomenimis, Tiriamuoju laikotarpiu buvo šie Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai:

1. Skambučių inicijavimo paslauga, **teikiama sau**¹⁴.
2. Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo pasirinkimo kodą 10XX (toliau – paslaugos teikėjo pasirinkimo kodas 10XX), kai Skambučių inicijavimo paslaugos gavėjas viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas savo galutiniams paslaugų gavėjams teikia pirkdamas **tik Skambučių inicijavimo paslaugą**.
3. Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, kai Skambučių inicijavimo paslaugos gavėjas viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas

¹³ Bendroji tinklų sujungimo teikimo tvarka ir sąlygos yra reglamentuoti Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“, VI skyriuje.

¹⁴ Kai mažmeninių paslaugų teikėjas mažmenines paslaugas teikia savo Tinklu, nesinaudodamas kitų elektroninių ryšių paslauga ir (arba) Tinklų teikėjų teikiamomis viešosiomis elektroninių ryšių paslaugomis ir (arba) Tinklais.

savo galutiniams paslaugų gavėjams teikia skambučių tranzitui ir užbaigimui **naudodamas Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjo Tinklą**.

4. Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama elektroninių ryšių paslaugų ir (arba) Tinklų teikėjams, **nenaudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodo 10XX**.

Tarnyba nustatė, kad Lietuvoje Tiriamuoju laikotarpiu buvo teikiamos viešosios elektroninių ryšių paslaugos, kurias naudojant operatoriai teikė viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas. Minėtosios viešąsias elektroninių ryšių paslaugas galima apibūdinti tokiomis savybėmis:

a) šių paslaugų teikėjai valdo viešuosius ryšių tinklus, kurie užtikrina skambučių maršruto parinkimą ir komutavimą;

b) šių paslaugų teikėjai yra sujungę savo viešuosius ryšių tinklus su kitais viešaisiais ryšių tinklais ir gali perduoti skambučius į kitus viešuosius ryšių tinklus;

c) šių paslaugų teikėjai paprastai nevaldo (nuosavybės teise arba nuomos pagrindu) prieigos tinklų (pavyzdžiui, vietinės linijos¹⁵), kurie jungtų kitų Tinklų galinius taškus su šių paslaugų teikėjų viešojo ryšių tinklo elementais;

d) šių paslaugų teikėjai naudoja Tarnybos skirtus telefono ryšio numerius, kuriais galima identifikuoti Tinklų galinius taškus;

e) šių paslaugų teikėjai teikia visas skambučio vertės grandinę sudarančias paslaugas – skambučių inicijavimą, skambučių tranzitą ir skambučių užbaigimą. Skambučių užbaigimas apima skambučių užbaigimą savo viešajame ryšių tinkle, taip pat skambučio užbaigimo kituose viešuosiuose ryšių tinkluose užtikrinimą.

Taigi, anksčiau aprašyta elektroninių ryšių paslauga, kurios teikėjai užtikrina skambučio perdavimą nuo tam tikro Tinklo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, iki Tinklo stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas tinklų sujungimas, ir tolesnį jo persiuntimą Tinklu ir (arba) perdavimą į kitą viešąjį ryšių tinklą (toliau – didmeninė skambučių paslauga). Didmeninės skambučių paslaugos faktinis naudojimas rodo tai, kad didmeninė skambučių paslauga yra ir gali būti naudojama kaip alternatyva Skambučių inicijavimo paslaugai.

Išanalizavusi visus respondentų pateiktus duomenis ir įvertinusi Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdus, Tarnyba nustatė, kad Tiriamojo laikotarpio pabaigoje:

1. 8 operatoriai **Skambučių inicijavimo paslaugą teikė sau**: „Telia Lietuva“, AB, AB Lietuvos radijo ir televizijos centras, AB „Lietuvos geležinkeliai“, UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“, UAB „CSC Telecom“, UAB „Baltnetos komunikacijos“, UAB „Ecofon“ ir UAB „TCG Telecom“.

2. Tik „Telia Lietuva“, AB, teikė Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX.

3. 6 operatoriai gavo Skambučių inicijavimo paslaugą iš „Telia Lietuva“, AB, naudodami paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX: UAB „CSC Telecom“, UAB „Ecofon“, UAB „Linkotelus“, „Mediafon Carrier Services“, UAB, UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“ ir UAB „Telekomunikacijų grupė“ (nuo 2017 m. sausio 5 d. ši įmonė prijungta prie UAB „CSC Telecom“).

4. Vienas operatorius – UAB „Mediafon Carrier Services“ teikė Skambučių inicijavimo paslaugą kitiems operatoriams, nenaudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodo 10XX.

5. 20 respondentų teikė mažmenines paslaugas naudodamiesi kitų operatorių teikiamomis didmeninėmis skambučių paslaugomis: UAB „Agon Networks“, UAB „Balticum TV“, UAB „Cgates“, UAB „Init“, A. Judicko individuali įmonė, UAB „Kalbu LT“, UAB „Kavamedia“, UAB „Marsatas“, UAB Molėtų radijas ir televizija, UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“, UAB „Peoplefone“, UAB „Proitas“, UAB „Radijo elektroninės sistemos“,

¹⁵ Įstatymo 3 straipsnio 79 dalyje nurodyta, kad vietinė linija – fizinė linija, jungianti tinklo galinį tašką su viešojo fiksuotojo ryšio tinklo skirstomuoju stovu ar ekvivalentine priemone.

UAB „Roventa“, UAB „Skylink LT“, „Splus“, UAB, UAB „Teletinklas“, Lietuvos ir Vokietijos UAB „Televizijos komunikacijos“, UAB „Transteleservis“ ir UAB „Zirzilė“.

Palyginus 2014 m. rinkos tyrimo metu gautą informaciją su šio Rinkos tyrimo metu gauta informacija, nustatyta, kad Skambučių inicijavimo paslauga, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, toliau teikė tik vienas operatorius – „Telia Lietuva“, AB. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, palyginus su 2014 m. rinkos tyrimo tiriamojo laikotarpio pabaiga: Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, gavėjų skaičius sumažėjo nuo 9 iki 6; operatorių, teikiančių Skambučių inicijavimo paslaugą sau, skaičius padidėjo nuo 6 iki 8; mažmeninių paslaugų teikėjų, kurie naudojami didmeninėmis skambučių paslaugomis, skaičius sumažėjo nuo 23 iki 20.

Pažymėtina, kad Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, populiarumas išlaiko mažėjimo tendenciją (žr. 11 lentelę). 2013 m. I pusr. inicijuotų skambučių Tinkluose, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, trukmė sudarė 4,1 proc. visos mažmeninių paslaugų teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) Tinkluose inicijuotų skambučių trukmės ir tik 0,2 proc. visos Tinkluose inicijuotų skambučių trukmės. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje inicijuotų skambučių, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, trukmės dalis atitinkamai sudarė 2,5 proc. visos mažmeninių paslaugų teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) Tinkluose inicijuotų skambučių trukmės ir 0,2 proc. visos Tinkluose inicijuotų skambučių trukmės.

11 lentelė. Informacija apie inicijuotus skambučius Tinkluose, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, 2013 m. I pusr. – 2016 m. I pusr.

	2013 I P	2013 II P	2014 I P	2014 II P	2015 I P	2015 II P	2016 I P
Tinkle inicijuotų skambučių trukmė, mln. min.	1,36	1,19	1,53	0,89	0,82	0,82	1,02
Teikėjų skaičius, vnt.	7	7	7	7	7	7	6
Galutinių paslaugų gavėjų skaičius, vnt.	4 534	4 469	3 478	4 413	658	555	1 050
Pajamos, tūkst. Eur	11,6	10,1	9,3	6,7	4,0	5,0	2,0

Inicijuotų skambučių Tinkluose, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, dalies mažėjimui visu Tiriamuoju laikotarpiu įtakos turėjo 25,0 proc. sumažėjusi šių skambučių trukmė ir 22,5 proc. padidėjusi mažmeninių paslaugų teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) Tinkluose inicijuotų skambučių trukmė. Šis mažmeninių paslaugų teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB) persiorientavimas gali būti sietinas su tuo, jog operatoriai vis dažniau renkasi savo Tinklo plėtrą didindami savo Tinklo galinių taškų geografinę aprėptį ir (arba) naudodami kitų operatorių viešųjų ryšių tinklų elementus.

Išvada. Egzistuoja trys Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai: a) Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau; b) Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX; c) didmeninė skambučių paslauga, kuri turi Skambučių inicijavimo paslaugos savybių.

2.3.5. Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumo analizė

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, toliau šiame skyriuje yra tiriama, ar Ataskaitos 2.3.4 skyriuje nurodyti Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai yra pakeičiami tarpusavyje paklausos ir pasiūlos atžvilgiais. Taip pat vertinama, ar skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslauga gali pakeisti Skambučių inicijavimo paslaugą.

Pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

Paklausą Skambučių inicijavimo paslaugų rinkoje formuoja Skambučių inicijavimo paslaugos gavėjai, kurie naudojami Skambučių inicijavimo paslauga, norėdami teikti mažmenines paslaugas.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.1 skyriuje, skambutį gali sudaryti 2 arba 3 elementai, t. y. skambučio inicijavimas ir skambučio užbaigimas arba skambučio inicijavimas, skambučio tranzitas ir skambučio užbaigimas. Operatoriaus Tinklo struktūra ir skambučio maršrutas apsprendžia tranzito elemento poreikį. Skambučio inicijavimo elementą bet kokių skambučių atvejais sudaro skambučių perdavimas nuo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu ir kuriame inicijuojami skambučiai, iki Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas ir kurioje įdiegtas atitinkamas telefono ryšio numeris.

Operatorius, teikiantis Skambučių inicijavimo paslaugą sau, kontroliuoja tiek Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo kokybę, tiek šios paslaugos užmokesčius ar kitas paslaugos teikimo sąlygas ir neturės paskatų keisti Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos sau, kita Skambučių inicijavimo paslauga ir (arba) kita didmenine skambučių paslauga. Dėl šios priežasties, šioje Ataskaitos dalyje orientuojamasi į Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, pakeičiamumo Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, ir didmenine skambučių paslauga vertinimą.

Kaip buvo minėta Ataskaitos 2.3.4 skyriuje, Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, Rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje teikė tik vienas ūkio subjektas („Telia Lietuva“, AB). Atsižvelgiant į tai, reikia įvertinti, kokiomis elektroninių ryšių paslaugomis gali būti pakeista Skambučių inicijavimo paslauga, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX. „Telia Lietuva“, AB, teikdama Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, užtikrina, kad jos abonento, renkančio telefono ryšio numerį su paslaugos teikėjo pasirinkimo kodu 10XX arba kuriam yra priskirtas telefono ryšio numeris su paslaugos teikėjo pasirinkimo kodu 10XX, inicijuotas skambutis būtų perduotas nuo „Telia Lietuva“, AB, Tinklo taško, identifikuojamo „Telia Lietuva“, AB, Tinkle įdiegtu telefono ryšio numeriu, iki „Telia Lietuva“, AB, Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas. Tačiau „Telia Lietuva“, AB, abonentas gali rinktis, kokio viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjo teikiamomis viešosiomis fiksuotojo telefono ryšio paslaugomis jis naudosis: „Telia Lietuva“, AB, ar to, kuris viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas teikia gaudamas „Telia Lietuva“, AB, teikiamą Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX. Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, gavėjas, siekdamas savo esamiems ir potencialiems viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų gavėjams pasiūlyti daugiau viešųjų elektroninių ryšių paslaugų arba siekdamas viešąsias elektroninių ryšių paslaugas teikti naudojant daugiau savo išteklių, gali siekti steigti savo Tinklą (arba jį plėsti) taip, kad jo Tinklo galiniai taškai pasiektų potencialaus viešųjų elektroninių ryšių paslaugų gavėjo gyvenamąją arba darbo vietą (butą, namą, biurą), kurioje yra įrengti ir „Telia Lietuva“, AB, Tinklo galiniai taškai.

„Telia Lietuva“, AB, turi plačiausiai išvystytą Tinklą ir yra sudariusi sutartis su daugiausia viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų gavėjų. „Telia Lietuva“, AB, Tinklas buvo pastatytas aptarnauti 1,5 mln. vartotojų¹⁶. „Telia Lietuva“, AB, 2016 m. birželio 30 d. turėjo 483 876 aktyvius viešojo fiksuotojo telefono ryšio linijas. „Telia Lietuva“, AB, į naujos kartos šviesolaidinės prieigos ir pagrindinio Tinklo, kuris naudojamas teikti plačiajuosčio interneto prieigos, televizijos, viešojo

¹⁶ Tarnybos 2006 m. Vartotojams ir paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, teikiamos prieigos prie viešojo telefono ryšio tinklo fiksuotoje vietoje rinkų tyrimų ataskaitos (1 ir 2 rinka) 26 p.

fiksuotojo telefono ryšio ir kitas paslaugas, plėtrą 2013–2015 m. investavo 85,3 mln. Eur¹⁷. Per pirmąjį 2016 m. pusm. „Teo LT“, AB, ir AB „Omnitel“ bendros investicijos sudarė 23,5 mln. Eur. Atsižvelgiant į Tiriamuoju laikotarpiu egzistavusį „Telia Lietuva“, AB, Tinklo dydį ir atliktas bendrovės investicijas, Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, gavėjas per trumpą laiką negalės dubliuoti viso Tiriamuoju laikotarpiu egzistavusio „Telia Lietuva“, AB, Tinklo ir per trumpą laiką negalės pakeisti Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, į Skambučių inicijavimo paslaugą, teikiamą sau. Tačiau yra būdų sumažinti įėjimo į Rinką barjerus.

Tarnybos 2016 m. sausio 7 d. Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos tyrimo ataskaitos Nr. (43.4) LD-19 2.2.1 skyriuje konstatuota, kad didmeninė vietinė prieiga fiksuotoje vietoje sudaro galimybę kitam operatoriui teikti viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, teikiamas fiksuotoje vietoje (įskaitant mažmenines paslaugas). Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu Tarnybos direktoriaus 2016 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. 1V-12 „Dėl ūkio subjekto „Teo LT“, AB, turinčio didelę įtaką Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje“ pripažintas „Telia Lietuva“, AB. Ūkio subjektas „Telia Lietuva“, AB, buvo įpareigotas suteikti visiškai ir (arba) iš dalies atsieta prieigą prie vietinės metalinės vytos poros linijos, prieigą prie vietinės šviesolaidinės linijos, prieigą prie vietinės UTP linijos ir STP linijos, prieigą prie vertikalčiai su Didmenine vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinka susijusių paslaugų (prieigą prie ryšių kabelių kanalų sistemos, prieigą prie nenaudojamos fizinės šviesolaidinių linijų skaidulos) (toliau visos kartu vadinamos – prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugos). Ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, taip pat nustatyti nediskriminavimo įpareigojimas (Įstatymo 19 straipsnis), skaidrumo įpareigojimas (Įstatymo 18 straipsnis), apskaitos atskyrimo įpareigojimas (Įstatymo 20 straipsnis) bei kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai (Įstatymo 23 straipsnis).

Tarnybos 2016 m. kovo 1 d. Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkos tyrimo ataskaitos Nr. (43.4) LD-616 2.2.1 skyriuje konstatuota, kad didmeninės plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugos naudojamos mažmeninėms plačiajuosčio ryšio paslaugoms ir (ar) viešosioms fiksuotojo telefono ryšio paslaugoms¹⁸ teikti. Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkoje didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu Tarnybos direktoriaus 2016 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. 1V-261 „Dėl ūkio subjekto „Teo LT“, AB, turinčio didelę įtaką Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkoje“ buvo pripažintas „Telia Lietuva“, AB. Ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą prie didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams paslaugų, teikiamų vietinėmis metalinėmis vytos poros linijomis, naudojant DSL (*angl.* Digital Subscriber Line) technologiją, vietinėmis šviesolaidinėmis linijomis ir vietinėmis STP linijomis ir UTP linijomis (toliau visos kartu vadinamos – plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugos). Ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, taip pat nustatyti nediskriminavimo įpareigojimas (Įstatymo 19 straipsnis), skaidrumo įpareigojimas (Įstatymo 18 straipsnis), apskaitos atskyrimo įpareigojimas (Įstatymo 20 straipsnis) bei kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai (Įstatymo 23 straipsnis).

Prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugos ir plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugos yra elektroninių ryšių paslaugos, kurios sudaro sąlygas Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, pakeisti Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, ir Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą

¹⁷ „Teo LT“, AB, konsoliduoti metiniai pranešimai už 2013 metus, 2014 metus, 2015 metus ir 2016 metų šešis mėnesius [https://www.teo.lt/2016_rezultatai/14346]

¹⁸ Tarnybos 2016 m. kovo 1 d. Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkos tyrimo ataskaitos Nr. (43.4) LD-616 2.2.1 skyriuje mažmeninės telefono ryšio paslaugos buvo apibrėžtos kaip interneto protokolo technologija teikiamos telefono ryšio paslaugos (VoIP skambučiai) ir neapėmė PSTN technologija teikiamų atitinkamų paslaugų.

10XX, kainai padidėjus 5-10 proc. viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai galėtų tiesti arba plėsti savo Tinklus ir teikti Skambučių inicijavimo paslaugą sau. Pažymėtina tai, kad didmeninės skambučių paslaugos taip pat sumažintų barjerus teikti Skambučių inicijavimo paslaugą sau, nes prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugų ir plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugų gavėjas, siekdamas sumažinti laiko ir veiklos sąnaudas tiesiogiai sujungiant savo Tinklą su kitų operatorių teikiamais viešaisiais ryšių tinklais, gali pasinaudoti didmeninių skambučių paslaugų teikėjų paslaugomis.

Galimybę Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, keisti Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, arba didmeninėmis skambučių paslaugomis rodo ir Rinkos tyrimo metu surinkti duomenys apie Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, paklausos pokyčius. Tiriamuoju laikotarpiu „Telia Lietuva“, AB, Tinkle Skambučių inicijavimo paslaugos, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, paklausa sumažėjo 25,0 proc. nuo 1,36 mln. min. (2013 m. I pusr.) iki 1,02 mln. min. (2016 m. I pusr.), kai kituose Tinkluose inicijuotų skambučių trukmė išaugo 22,5 proc. nuo 33,3 mln. min. (2013 m. I pusr.) iki 40,8 mln. min. (2016 m. I pusr.). Tai rodo, kad Skambučių inicijavimo paslauga, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, buvo keičiama Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, arba didmeninėmis skambučių paslaugomis.

Tarnyba, 2013 m. atlikusi Mažmeninių rinkų tyrimus, konstatavo, kad viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos gali pakeisti viešąsias fiksotojo telefono ryšio paslaugas, tačiau minėtų paslaugų pakeičiamumas nėra abipusis. Dėl pastarosios priežasties, viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos nebuvo įtrauktos į Mažmeninių rinkų apibrėžimus. Nepaisant to, šių rinkų tyrimų metu Tarnyba konstatavo, kad viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai patiria konkurencinį spaudimą iš viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų. Atsižvelgiant į tai, tikslinga įvertinti, ar skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslauga gali pakeisti Skambučių inicijavimo paslaugą.

Įstatymo 3 straipsnio 65 dalyje nurodyta, kad „<...> Tinkluose, kuriuose atliekamas maršruto parinkimas arba komutavimas, tinklo galinis taškas identifikuojamas konkrečiu tinklo adresu, kuris gali būti susietas su abonento telefono ryšio numeriu arba pavadinimu.“ Telefono ryšio numeriai yra riboti elektroninių ryšių ištekliai. Tam tikrą telefono ryšio numerį skyrus naudoti konkrečiam operatoriui arba viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjui, šis telefono ryšio numeris negali būti skirtas kitam operatoriui. Taigi, paskirtas telefono ryšio numeris, naudojamas identifikuoti Tinklo galinį tašką, tuo pačiu metu negali būti skirtas naudoti ir viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjui, kuris galėtų užtikrinti abonento inicijuoto skambučio perdavimą nuo viešojo judriojo ryšio tinklo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu ir kuriame skambutis inicijuojamas, iki viešojo judriojo ryšio tinklo stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Skambučių inicijavimo paslaugos negali pakeisti skambučių inicijavimo viešajame judriojo ryšio tinkle paslauga. Šią išvadą taip pat patvirtina faktas, jog Lietuvoje telefono ryšio numeriai nėra perkeliama iš Tinklo į viešąjį judriojo ryšio tinklą ir atvirkščiai. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, Tarnyba konstatuoja, kad viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų teikiama skambučių inicijavimo viešajame judriojo ryšio tinkle paslauga nėra pakeičiama Skambučių inicijavimo paslauga paklausos atžvilgiu.

Išvados:

1) Tarpusavyje pakeičiamais paklausos atžvilgiu laikomi šie Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai: Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau; Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, ir didmeninė skambučių paslauga.

2) Skambučių inicijavimo paslauga nėra pakeičiama skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslauga.

Pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Siekiant įvertinti Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumą pasiūlos atžvilgiu, analizuojama, ar tam tikros paslaugos, atsižvelgiant į jų savybes ir naudojimą, yra pakeičiamos viena kita Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjų požiūriu.

Rinkos tyrimo metu surinkta informacija rodo, kad Tiriamuoju laikotarpiu Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, paklausa mažėjo ir ji buvo keičiama į Skambučių inicijavimo paslaugą, teikiamą sau. Pastebėtina tai, kad Tiriamojo laikotarpio pabaigoje buvo teikiamos priegios prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugos ir plačiajuosčio ryšio priegios paslaugos, kurios gali būti naudojamos viešosioms fiksotojo telefono ryšio paslaugoms teikti. Kaip minėta, priegios prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugas ir plačiajuosčio ryšio priegios paslaugas buvo įpareigota teikti „Telia Lietuva“, AB, kuri taip pat teikė ir Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX. Taigi, esami ir potencialūs viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai, naudodami priegios prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugas ir plačiajuosčio ryšio priegios paslaugas gali plėsti savo Tinklus taip, kad jų Tinklų galiniai taškai pasiektų potencialių elektroninių ryšių paslaugų gavėjų gyvenamąją arba darbo vietą (butą, namą, biurą), kurioje yra „Telia Lietuva“, AB, įrengti Tinklo galiniai taškai. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktas aplinkybes, darytina išvada, kad Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, gali pakeisti kitų operatorių teikiamą Skambučių inicijavimo paslaugą.

Ataskaitos 2.3.4 skyriuje buvo nustatyta, kad Skambučių inicijavimo paslaugą sau Tiriamojo laikotarpio pabaigoje teikė „Telia Lietuva“, AB, ir dar 7 operatoriai. Galima panagrinėti situaciją, ar šie 7 Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjai, padidėjus kitų operatorių teikiamos Skambučių inicijavimo paslaugos užmokesčiui, galėtų pasiūlyti Skambučių inicijavimo paslaugą savo Tinklu. Tokiu atveju Skambučių inicijavimo paslauga būtų teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX. Tačiau tai yra vienas iš mažiausiai tikėtinų Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu scenarijų. Tokia išvada daroma atsižvelgiant į tai, jog operatorius, teikiantis Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, yra patrauklus tik tuo atveju, jeigu jis turi plačiai išvystytą elektroninių ryšių tinklą ir turi daug Tinklo galinių taškų, kurių skaičius būtų artimas Tiriamuoju laikotarpiu buvusiam „Telia Lietuva“, AB, Tinklo galinių taškų skaičiui. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje nė vienas Tinklo operatorius neturėjo tiek Tinklo galinių taškų, kiek jų turėjo „Telia Lietuva“, AB. Pastebėtina ir tai, kad priegios prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugos ir plačiajuosčio ryšio priegios paslaugos, sudarydamos galimybę dubliuoti „Telia Lietuva“, AB, Tinklą, nesudarys galimybių per trumpą laiką sukurti tokį Tinklą, kuris būtų panašus į „Telia Lietuva“, AB, Tinklą. Taigi, tik tokiu atveju, jeigu operatoriai sugebėtų susikurti „Telia Lietuva“, AB, Tinklo aprėptį atitinkantį Tinklą, jie taptų konkurencingi teikdami Skambučių inicijavimo paslaugą, naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, kurią galėtų pasiūlyti kaip alternatyvą „Telia Lietuva“, AB, Skambučių inicijavimo paslaugai, teikiamai naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX.

Ataskaitos 2.3.4 skyriuje buvo nustatyta, kad Tiriamuoju laikotarpiu buvo teikiamos didmeninės skambučių paslaugos, kurios turėjo Skambučių inicijavimo paslaugos savybių. Toliau yra vertinama, ar didmeninių skambučių paslaugų teikėjai galėtų pasiūlyti alternatyvą Skambučių inicijavimo paslaugai. Didmeninės skambučių paslaugos paprastai yra teikiamos naudojant kitų operatorių valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą. Kaip buvo minėta anksčiau, kitų operatorių Tinklai nėra išplėtoti tiek, kiek yra išplėtotas „Telia Lietuva“, AB, Tinklas. Tačiau nepaisant minėtų apribojimų, operatorių valdoma elektroninių ryšių infrastruktūra, priegios prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugos ir plačiajuosčio ryšio priegios paslaugos ir tai, kad mažmeninių paslaugų teikėjai faktiškai naudojami didmeninėmis skambučių paslaugomis, leidžia daryti išvadą, kad didmeninių skambučių paslaugų teikėjai galėtų pasiūlyti paslaugas, kurios pakeistų Skambučių inicijavimo paslaugą.

Atlikta mažmeninių paslaugų rinkos analizė parodė, kad viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos gali pakeisti mažmenines paslaugas ir viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos daro konkurencinį spaudimą mažmeninėms paslaugoms. Vis dėlto, dėl skirtingos Tinklo ir viešojo judriojo ryšio tinklo specifikos, skirtingų telefono ryšio numerių, telefono ryšio numerių perkėlimo tarp Tinklo ir viešojo judriojo ryšio tinklo negalimumo, ir dėl anksčiau minėtų priežasčių, susijusių su tuo, kad abonentas yra identifikuojamas telefono ryšio numeriu, kuris gali būti įdiegtas tik viename viešajame ryšių tinkle, viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjas, negalėtų pasiūlyti skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslaugos kaip alternatyvos Skambučių inicijavimo paslaugai.

Išvados:

1) Tarpusavyje pakeičiamais pasiūlos atžvilgiu laikomi šie Skambučių inicijavimo paslaugos teikimo būdai: Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau; Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, ir didmeninė skambučių paslauga.

2) Skambučių inicijavimo paslauga nėra pakeičiama skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslauga.

Ataskaitos 2.3 skyriaus išvados

1. Viešasis fiksuotojo ryšio tinklas (arba šioje Ataskaitoje tiesiog Tinklas) apibrėžiamas kaip viešasis ryšių tinklas, kurio galiniai taškai yra fiksuoti.

2. Skambučių inicijavimo paslauga – tai skambučių perdavimas nuo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu ir kuriame inicijuojami skambučiai, iki Tinklo stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas ir kurioje įdiegtas atitinkamas telefono ryšio numeris.

3. Skambučių inicijavimo paslauga yra didmeninė paslauga, naudojama teikti mažmenines paslaugas.

4. Ryšių linija ir kiti elementai, reikalingi viešųjų ryšių tinklų sujungimui, yra laikomi su Skambučių inicijavimo paslauga susijusiomis priemonėmis, be kurių būtų neįmanoma atlikti skambučio tarp skirtingų viešųjų ryšių tinklų operatorių abonentų ir įsigyti Skambučių inicijavimo paslaugos iš kito operatoriaus.

5. Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, ir didmeninė skambučių paslauga yra pakeičiamos paklausos ir pasiūlos atžvilgiais.

2.4. Rinkos geografinė teritorija

Apibrėžiant rinkos geografinę teritoriją, siekiama nustatyti, kokia yra konkrečios rinkos geografinė teritorija. Atitinkamos rinkos geografinė teritorija gali daryti įtaką nagrinėjamos rinkos apimčiai, esamai ir potencialiai konkurencinei aplinkai nagrinėjamoje rinkoje. Taisyklių 6 punkte nurodyta, kad Tarnybos sprendime pradėti atitinkamos rinkos tyrimą gali būti nurodyta ir atitinkamos rinkos pradinė geografinė teritorija, o jei Tarnybos sprendime pradėti atitinkamos rinkos tyrimą pradinė geografinė teritorija nenurodoma, tai laikoma, kad ji atitinka Lietuvos Respublikos teritoriją. Tarnybos direktoriaus 2016 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 1V-1043 „Dėl Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotojo vietoje, rinkos tyrimo“ Rinkos pradinė geografinė teritorija nebuvo nurodyta. Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad Rinkos geografinės teritorijos nustatymo pradinis taškas yra prielaida, kad nagrinėjamos Rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Elektroninių ryšių tinklų ir (arba) paslaugų teikėjai turi teisę vykdyti elektroninių ryšių veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, t. y. veiklos apribojimų atskirose Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nėra. Išnagrinėjus respondentų Anketose pateiktą informaciją,

nustatyta, kad Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama įvairiais būdais bei naudojant skirtingas technologijas, galima teikti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Pastebėtina tai, kad mažmeninės paslaugos, teikiamos naudojant Skambučių inicijavimo paslauga, yra teikiamos tik Lietuvos Respublikos teritorijoje reziduojantiems asmenims (fiziniams arba juridiniams asmenims). Dėl to viešieji ryšių tinklai, reikalingi mažmeninėms paslaugoms teikti, yra plėtojami tik Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, Rinkos geografinė teritorija atitinka visų Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjų Tinklų aprėpiamą geografinę teritoriją. Atsižvelgiant į tai, kad „Telia Lietuva“, AB, Tiriamuoju laikotarpiu buvo vienintelis operatorius Lietuvoje, kuris teikė Skambučių inicijavimo paslaugą kitiems operatoriams ir pats sau, „Telia Lietuva“, AB, Tinklo aprėpiama teritorija yra tapatinama su Rinkos geografine teritorija.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į operatorių, teikiančių Skambučių inicijavimo paslaugą sau, Tinklų geografinę aprėptį. Rinkos tyrimo metu gauta informacija atskleidžia, kad operatoriai, teikiantys Skambučių inicijavimo paslaugą sau, nurodė, kad jų Tinklų geografinę aprėptis apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją.

Išvada. Rinkos geografinė teritorija yra visa Lietuvos Respublikos teritorija.

2.5. Rinkos apibrėžimas

Skambučių inicijavimo paslauga – tai skambučio perdavimas nuo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu ir kuriame inicijuojamas skambutis, iki Tinklo stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas ir kurioje įdiegtas atitinkamas telefono ryšio numeris.

Atlikus vertikalčiai susijusių mažmeninių paslaugų analizę, nustatyta, kad mažmeninės paslaugos (skambučiai) iš telefono ryšio numerių iš numerių serijų 3XXXXXXX, 4XXXXXXX, 5XXXXXXX ir 7XXXXXXX teikiamos metaline vytos poros linija, naudojant PSTN, ISDN ir IP technologijas, bendraašio kabelio linija, naudojant IP technologiją, šviesolaidine linija, naudojant IP technologiją, STP linija ar UTP linija, naudojant IP technologiją ir belaidžio ryšio linija, naudojant judriojo ryšio standarto GSM technologiją, yra tarpusavyje pakeičiamos paklausos atžvilgiu.

Atlikus Skambučių inicijavimo paslaugos pakeičiamumo pasiūlos ir paklausos atžvilgiais analizę, nustatyta, kad Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama sau, Skambučių inicijavimo paslauga, teikiama naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, ir didmeninė skambučių paslauga yra pakeičiamos tarpusavyje pasiūlos ir paklausos atžvilgiais ir sudaro Skambučių inicijavimo paslaugų rinką.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, Skambučių inicijavimo paslaugų rinka technologiniu požiūriu apibrėžiama kaip skambučio perdavimo nuo taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu ir kuriame inicijuojamas skambutis, iki Tinklo stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas ir kurioje įdiegtas atitinkamas telefono ryšio numeris, rinka, kurios geografinė teritorija yra visa Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Inicijavimo rinka). Inicijavimo rinkos apibrėžimas atitinka 2014 m. skambučių inicijavimo rinkos apibrėžimą.

3. TRIJŲ KRITERIJŲ TESTAS

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalį, Tarnyba, tirdama rinkas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos teisės aktais, Europos Sąjungos teise ir atsižvelgia į Europos Komisijos gaires bei rekomendacijas, taip pat Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos priimtas nuomones ir bendrąsias pozicijas.

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.3 skyriuje, 2014 m. Rekomendacijos priede Inicijavimo rinka nėra nurodyta. Todėl, vadovaujantis 2014 m. Rekomendacijos preambulės 22 konstatuojamąja dalimi, Tarnyba „<...> turėtų taikyti trijų kriterijų testą toms rinkoms, kurios išvardytos Komisijos rekomendacijos 2003/311/EB (1) ir Rekomendacijos 2007/879/EB prieduose, tačiau kurių nėra šios rekomendacijos priede, jeigu tos rinkos šiuo metu yra reguliuojamos atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, kad įvertintų, ar remiantis tomis nacionalinėmis aplinkybėmis toms rinkoms vis dar gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas“.

Siekiant nustatyti rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, reikia taikyti 2014 m. Rekomendacijos 2 punkte nurodytus tris kriterijus. 2014 m. Rekomendacijos preambulės 11 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad, „<...> Pirmasis kriterijus – didelės ir pastovios patekimo į rinką kliūtys. Atliekant perspektyvinę analizę, kad būtų galima nustatyti atitinkamas rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, dėl dinamiško elektroninių ryšių rinkos pobūdžio ir veikimo vis dėlto reikėtų atsižvelgti ir į galimybes per atitinkamą laikotarpį įveikti patekimo į rinką kliūtis. Antruoju kriterijumi sprendžiama, ar rinkos struktūroje per atitinkamą laikotarpį atsirastų veiksminga konkurencija. Taikant šį kriterijų reikia išnagrinėti infrastruktūrinės ir kitos konkurencijos būklę, kuri lemia kliūtis patekti į rinką. Trečiasis kriterijus yra tai, kad taikant vien tik konkurencijos teisę nebūtų tinkamai išspręsta (-os) atitinkama (-os) rinkos nepakankamumo problema (-os). <...>“

Pagal 2014 m. Rekomendacijos preambulės 17 konstatuojamąją dalį, „<...> Jeigu netenkinamas vienas iš trijų kriterijų, rinka neturėtų būti nurodyta kaip rinka, kuriai gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas“. Bent vieno kriterijaus iš trijų kriterijų testo netenkinimas suponuoja, kad atitinkamoje rinkoje egzistuoja sąlygos veiksmingai konkurencijai, todėl šioje rinkoje *ex ante* reguliavimas negali būti taikomas. Tuo atveju, kai atlikus trijų kriterijų testą, yra nustatoma, kad visi trys kriterijai yra tenkinami, darytina išvada, kad atitinkamoje rinkoje konkurencija nėra veiksminga ir šios rinkos atžvilgiu gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.

Tarnyba, siekdama nustatyti, ar yra būtinas *ex ante* reguliavimas Ataskaitos 2.5 skyriuje apibrėžtoje Inicijavimo rinkoje, vadovaudamasi 2014 m. Rekomendacijos 2 punktu ir Taisyklių 15 punktu, vertins apibrėžtą Inicijavimo rinką pagal šiuos tris kriterijus:

1. kliūtys, kurios trukdo pradėti veikti Inicijavimo rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje;
2. Inicijavimo rinkos charakteristikos, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje;
3. bendrosios konkurencijos teisės pakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti Inicijavimo rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją Inicijavimo rinkoje, netaikant Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų.

3.1. Pirmas kriterijus

Pirmas kriterijus yra susijęs su kliūtimis, kurios trukdo pradėti veikti Inicijavimo rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje. Pagal 2014 m. Rekomendacijos 2 punkto a papunktį, didelės ir ilgalaikės patekimo į rinką kliūtys gali būti struktūrinio, teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio.

Potencialus Skambučių inicijavimo paslaugos teikėjas, norėdamas pradėti teikti šias elektroninių ryšių paslaugas, turi Įstatymo 29 straipsnyje nustatyta tvarka ir sąlygomis informuoti

apie tai Tarnybą, tačiau neprivalo gauti išankstinio valstybės institucijų leidimo (Įstatymo 29 straipsnio 1 dalis). Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad Lietuvos Respublikoje nėra teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio apribojimų, kurie ribotų įėjimą į Inicijavimo rinką.

Toliau tikslinga panagrinėti, ar egzistuoja struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į Inicijavimo rinką, kurie atsiranda dėl pradinių išlaidų ar paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems Inicijavimo rinkos dalyviams, ir kliudo ar neleidžia į Inicijavimo rinką patekti naujiems rinkos dalyviams.

Atsižvelgiant į tai, kad atlikus 2014 m. rinkos tyrimą „Telia Lietuva“, AB, buvo pripažinta ūkio subjektu, turinčiu didelę įtaką 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje, įėjimo į Inicijavimo rinką barjerus pakanka nagrinėti „Telia Lietuva“, AB, atžvilgiu. Kaip pažymėta anksčiau, Skambučių inicijavimo paslauga yra viena iš sudėtinių viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų dalių, todėl vertinant įėjimo į Inicijavimo rinką barjerus, tikslinga analizuoti tai, ar egzistuoja kliūtys esamam ar potencialiam viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjui teikti Skambučių inicijavimo paslaugą ir konkuruoti su „Telia Lietuva“, AB, teikiant mažmenines paslaugas. Atsižvelgiant į „Telia Lietuva“, AB, teikiamą Skambučių inicijavimo paslaugą, įėjimo į Inicijavimo rinką barjerus reikia vertinti dviem pjūviais: 1) Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos sau, atžvilgiu; 2) Skambučių inicijavimo paslaugos, teikiamos naudojant paslaugos teikėjo pasirinkimo kodą 10XX, atžvilgiu.

Tarnyba atliko analizę, kurioje vertino, ar barjerai patekti į Inicijavimo rinką yra aukšti. Tarnybos vertinimu, operatorius, norėdamas pradėti teikti Skambučių inicijavimo paslaugą, gali turėti tokias veiklos alternatyvas:

1. kurti Tinklą, nesinaudojant kitų operatorių išvystyta Tinklų infrastruktūra;
2. kurti Tinklą, pasinaudojant kitų operatorių teikiamos prieigos prie pasyvios Tinklo infrastuktūros paslaugomis;
3. kurti Tinklą, pasinaudojant plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugomis.

Pirmuoju nagrinėjamu atveju, operatorius neturi Tinklo, todėl, norėdamas pradėti teikti Skambučių inicijavimo paslaugą, jis pirmiausia privalo sukurti savo Tinklą. Tarnybos vertinimu, Tinklo sukūrimas reikalauja didelių finansinių investicijų ir per trumpą laiką operatorius negalės sukurti Tinklo ir pradėti teikti Skambučių inicijavimo paslaugos. Pavyzdžiui, Tarnybos turimais duomenimis, VšĮ „Plačiajuostis internetas“ Tinklo, kuris galėtų būti prilygintas pagrindiniam naujo operatoriaus tinklui, statybos sąnaudos siekė apie 81 mln. Eur. Norint šiuo tinklu teikti elektronines ryšių paslaugas galutiniams paslaugų gavėjams, dar reikėtų sukurti prieigos tinklą, kurio statybos sąnaudos būtų dar didesnės nei pagrindiniam tinklui panaudota investicijų suma. „Telia Lietuva“, AB, nors istoriškai turi visą Lietuvos Respublikos teritoriją aprėpiantį Tinklą, tačiau į Tinklo modernizavimą kasmet investuoja apie 30 mln. Eur (žr. 2.3.5 Ataskaitos skyrių). Taip pat pabrėžtina, kad Tinklo statyba ne tik reikalauja didelių finansinių investicijų, bet ir ilgai užtrunka, kadangi reikia suderinti Tinklo statybos projektus, susitarti su žemės, per kurią bus tiesiamas Tinklas, savininkais, atlikti Tinklo statybos darbus.

Atsižvelgiant į dideles pradines investicijas kuriant savo Tinklą, teigtina, kad operatorius, neteikęs Skambučių inicijavimo paslaugos ir neturintis Tinklo, norėdamas pradėti teikti Skambučių inicijavimo paslaugą naujai kuriamu savo Tinklu, susidurtų su dideliais įėjimo į Inicijavimo rinką barjerais.

Antruoju nagrinėjamu atveju, kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.5 skyriuje, prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugų, kurias Tiriamuoju laikotarpiu teikė „Telia Lietuva“, AB, egzistavimas gali sumažinti investicijų poreikį ir padidinti galimybes Skambučių inicijavimo paslaugą teikti sau. Kitaip tariant, prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugų egzistavimas gali sumažinti barjerus įėjimo į Inicijavimo rinką. Toliau yra vertinama, ar minėtų paslaugų egzistavimas bus pakankamas mažinti barjerus įėjimo į Inicijavimo rinką.

12 lentelėje pateikta informacija apie „Telia Lietuva“, AB, teiktų prieigos prie vietinės metalinės vytytos poros linijos arba dalinės vietinės metalinės vytytos poros linijos paslaugų, kurios yra viena iš kelių galimų prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugų, kainas, galiojusias 2014 m. rinkos tyrimo tiriamojo laikotarpio pabaigoje ir šio Inicijavimo rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, rodo, kad šių paslaugų kainos ženkliai sumažėjo. Tiek visiškai, tiek ir iš dalies atsietos prieigos prie vietinės metalinės vytytos poros linijos mėnesiniai užmokesčiai sumažėjo apie 43 proc. Įdiegimo užmokestis sumažėjo 55,5 proc., t. y. nuo 28,96 Eur (be PVM) iki 12,89 Eur (be PVM). Techninių galimybių (toliau – TG) tyrimo užmokesčio Tiriamojo laikotarpio pabaigoje nebeliko.

12 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, prieigos prie vietinės metalinės vytytos poros linijos arba dalinės vietinės metalinės vytytos poros linijos paslaugų kainos, Eur (be PVM), 2012-12-31 ir 2016-06-30

Paslaugos pavadinimas	TG tyrimo užmokestis		Įdiegimo užmokestis		Mėnesinis užmokestis	
	2012-12-31	2016-06-30	2012-12-31	2016-06-30	2012-12-31	2016-06-30
Visiškai atsieta prieiga	14,48	-	28,96	12,89	4,92	2,80
Iš dalies atsieta prieiga	14,48	-	28,96	12,89	3,48	2,00

Šaltinis: „Teo LT“, AB, standartinės Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje paslaugų teikimo sutarties 3 priedas

https://www.teo.lt/sites/default/files/VERSLAS/Paslaugu_teikejams/Atsieta_prieiga/3_priedas%28LLU_techiniai_duo_menys%29_teo_2016.pdf

Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad „Telia Lietuva“, AB, operatoriams, norintiems įsigyti jos teikiamą prieigą prie vietinės metalinės vytytos poros linijos arba dalinės vietinės metalinės vytytos poros linijos, siūlo ir tam tikras nuolaidas, priklausomai nuo prieigų kiekio, ir kurios yra taikomos visoms prieigoms. Operatoriui, įsigijusiam nuo 500 iki 999 visiškai ir (arba) iš dalies atsietų prieigų prie vietinės metalinės vytytos poros linijos, suteikiama 10 proc. nuolaida, o įsigijusiam 1000 ir daugiau prieigų – 20 proc. nuolaida. Be minėtųjų nuolaidų, „Telia Lietuva“, AB, paskutiniaisiais Tiriamojo laikotarpio mėnesiais taikė tam tikras specialias akcijas¹⁹ (žr. Ataskaitos priedą Nr. 2). Šios akcijos buvo skirtos tiek esamiems, tiek ir naujiems visiškai atsietos prieigos prie vietinės metalinės vytytos poros linijos paslaugos gavėjams. Suteikiamų nuolaidų dydžiai labiausiai priklausė nuo įsipareigojimo laikotarpio.

Kitos prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugos – tai galimybė pirkti prieigą prie ryšių kabelių kanalų sistemos (toliau – RKKS) (žr. 13 lentelę) ir nenaudojamų fizinių šviesolaidinių linijų skaidulų. Remiantis paskutiniais duomenimis, 2015 m. buvo išnuomota 8,3 tūkst. km RKKS ir tai buvo 21,7 proc. daugiau, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimo tiriamojo laikotarpio pabaiga. Ūkio subjektas „Telia Lietuva“, AB yra įpareigotas RKKS nuomos kainą sieti su sąnaudomis, todėl ji yra reguliuojama²⁰.

13 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, suteikta RKKS nuoma, km, ir kaina už km, Eur/mėn., 2013 – 2015 m.

	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Km	6 826,18	6 995,20	7 601,52	8 307,63
Kaina už km, Eur/mėn.	27,58	27,72	26,12	28,39

¹⁹ „Telia Lietuva“, AB, visiškai atsietos prieigos paslaugos didmeniniams klientams pardavimo skatinimo akcija https://www.teo.lt/sites/default/files/VERSLAS/Paslaugu_teikejams/Atsieta_prieiga/LLU_akcija_23.pdf

²⁰ Tarnybos direktoriaus 2016 m. sausio 7 d. įsakymo Nr. 1V-12 „Dėl ūkio subjekto „Teo LT“, AB, turinčio didelę įtaką Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje“ 3 punktas ir Tarnybos direktoriaus 2011 m. birželio 16 d. įsakymo Nr. 1V-629 „Dėl ūkio subjekto „Teo LT“, AB, turinčio didelę įtaką Didmeninės (fizinės) tinklo infrastruktūros prieigos (įskaitant iš dalies arba visiškai atsietą prieigą) fiksuotoje vietoje rinkoje“ 4.4 papunktis.

Prieiga prie RKKS leidžia teikti daugiau elektroninių ryšių paslaugų, nes teikti tik mažmenines paslaugas nėra efektyvu. Remiantis Tarnybos turimais duomenimis, 2016 m. I pusr. pabaigoje viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas teikė 36 ūkio subjektai, iš kurių 9 nurodė, kad teikia tik viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas (2013 m. I pusr. tokių ūkio subjektų buvo 11). Pažymėtina, kad didžioji dalis ūkio subjektų, kurie teikia tik viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas, užsiima papildoma ūkine veikla, kuri nepriskiriama elektroninių ryšių paslaugų teikimo veiklai.

Kaip minėta Ataskaitos 2.2.1 skyriuje, Tarnybos užsakymu atliktos Apklauskos rezultatai atskleidė, kad tik 0,1 proc. fizinių asmenų ir 2,2 proc. juridinių asmenų kaip komunikavimo priemonę naudoja tik mažmenines paslaugas. Taigi, viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjas yra suinteresuotas galutiniams paslaugų gavėjams pasiūlyti kuo platesnį spektrą paslaugų. Paminėtina, kad prieigos prie vietinės metalinės vytos poros linijos paslaugos yra naudojamos ne tik teikti mažmenines paslaugas, bet ir interneto prieigos paslaugas, naudojant xDSL (*angl.* Digital Subscriber Line) technologiją. Tačiau naudojimosi interneto prieigos paslaugomis tendencijos atskleidžia, kad interneto prieigos paslaugos, teikiamos vietinėmis metalinėmis vytos poros linijomis, naudojant xDSL technologiją, praranda savo populiarumą: 2012 m. pabaigoje jomis naudojosi 17,4 proc. visų interneto prieigos paslaugų gavėjų, o 2016 m. I pusr. pabaigoje – 13,2 proc.

Dar viena prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslauga, kurią Tiriamuoju laikotarpiu „Telia Lietuva“, AB, teikė operatoriams, yra visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslauga. Kaip ir visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės metalinės vytos poros linijos atveju, šiai paslaugai taikomi dviejų tipų užmokesčiai, t. y. vienkartiniai bei mėnesiniai (žr. 14 lentelę). Vienkartiniai užmokesčiai mokami už vietinių šviesolaidinių linijų sujungimą (toliau – šviesolaidžio sujungimas). Šviesolaidžio sujungimo, kurį galima tapatinti su visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės metalinės vytos poros linijos įdiegimu, mokestis yra 17,38 Eur (be PVM), t. y. 4,49 Eur brangesnis nei visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės metalinės vytos poros linijos įdiegimo mokestis. Svarbu paminėti, jog „Telia Lietuva“, AB, laikotarpiu nuo 2012 m. gruodžio 31 d. iki 2016 m. birželio 30 d. visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugų kainas diferencijuoja pagal galutinį paslaugų gavėją (fizinis ar juridinis asmuo).

14 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugos kainos, Eur (be PVM), 2012-12-31 ir 2016-06-30

Paslaugos pavadinimas	2012-12-31	2016-06-30
Šviesolaidžio sujungimo mokestis	17,38	17,38
Mėnesinis mokestis, kai galutinis paslaugų gavėjas:		
- fizinis asmuo	18,25*	10,00
- juridinis asmuo	46,05*	18,00

* Kaina, perkant 1 skaidulą.

Šaltinis: „Teo LT“, AB, standartinės Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje paslaugų teikimo sutarties 4 priedas

https://www.teo.lt/sites/default/files/VERSLAS/Paslaugu_teikejams/Atsieta_prieiga/4_priedas%28ryσιο_linijos_tehnini_ai_duomenys%29_nauja_teo_2016.pdf

Analogiški paslaugos suteikimo terminai bei vienkartiniai sujungimo užmokesčiai buvo taikomi ir „Telia Lietuva“, AB, Tiriamuoju laikotarpiu teiktoms visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie UTP linijos ir STP linijos paslaugoms. Skirtumas atsiranda tik dėl mėnesinio užmokesčio, kuris visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie UTP linijos ir STP linijos paslaugoms yra 4,5 Eur/mėn. (be PVM). Nuo 2014 m. rinkos tyrimo tiriamojo laikotarpio pabaigos iki Tiriamojo laikotarpio pabaigos šių paslaugų kaina sumažėjo 46,4 proc. arba 3,9 Eur/mėn. (be PVM).

Įvertinus prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugų kainas, tikslinga iširti, ar egzistuoja mažmeninių paslaugų kainų spaudimas, potencialiai darantis įtaką šių paslaugų populiarumui. „Telia Lietuva“, AB, laikotarpiu nuo 2012 m. gruodžio 31 d. iki 2016 m. birželio 30 d. taikytos mažmeninių paslaugų kainos (žr. 15 lentelę) tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims visais atvejais yra didesnės nei visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės metalinės vytos poros linijos paslaugų kainos, tačiau išskirtinai norint teikti vien tik mažmenines paslaugas visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugų pagrindu, daugeliu atveju „Telia Lietuva“, AB taikytos mažmeninių paslaugų kainos buvo mažesnės nei visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugų kainos. Svarbu pastebėti, kad išskirtinai tik mažmeninių paslaugų teikimas visiškai ir (arba) iš dalies atsietomis priegomis prie vietinės šviesolaidinės linijos yra nelogiškas, prasilenkiantis su mažmeninių paslaugų rinkoje taikomomis kainomis ir faktiškai netaikomas praktikoje, todėl tai gali turėti neigiamą poveikį teikėjų (išskyrus „Telia Lietuva“, AB), siekiančių teikti mažmenines paslaugas, apsisprendimui įsigyti visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugas.

15 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, mažmeninių paslaugų kainos fiziniams ir juridiniams asmenims, Eur (be PVM), 2012-12-31 ir 2016-06-30

Paslaugų rūšys	Mėnesinis užmokestis	
	2012-12-31	2016-06-30
Fiziniam asmeniui		
Planas „Minutės“, suteikiantis 100 min. per mėnesį	5,73	6,92
Planas „Valandos“, suteikiantis 600 min. per mėnesį	4,75/7,15*	8,66
Planas „Paros“, suteikiantis neribotus pokalbius	8,83	10,68
Juridiniams asmenims		
Suteikiama 100 min. per mėnesį	6,95	8,40
Suteikiama 200 min. per mėnesį	9,33	11,30
Suteikiama 300 min. per mėnesį	11,73	14,19
Suteikiama 600 min. per mėnesį	16,51	19,98
Suteikiama 1000 min. per mėnesį	23,69	28,67

* Akcijos metu/ne akcijos metu.

Šaltinis: www.teo.lt

Tačiau, kaip minėta anksčiau, ekonomiškai nėra naudinga teikti tik mažmenines paslaugas, nes jų paklausa kasmet mažėja. Atsižvelgiant į tai, kad visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugos gali būti naudojamos teikti interneto prieigos paslaugas, tikslinga įvertinti „Telia Lietuva“, AB, Tiriamojo laikotarpio pabaigoje teiktų mažmeninių interneto prieigos, naudojant šviesolaidines linijas, paslaugų kainas (žr. 16 lentelę). Pateikta informacija rodo, kad šių mažmeninių paslaugų kainos²¹ gerokai viršijo visiškai ir (arba) iš dalies atsietos prieigos prie vietinės šviesolaidinės linijos paslaugų kainas, kurias „Telia Lietuva“, AB, taikė operatoriams.

16 lentelė. „Telia Lietuva“, AB, interneto prieigos, naudojant šviesolaidines linijas, paslaugų kainos fiziniams ir juridiniams asmenims, Eur (be PVM), 2016-06-30

Paslaugų rūšys	Mėnesinis užmokestis	Mėnesinis užmokestis
	(akcijos metu)	(ne akcijos metu)
Fiziniam asmeniui		
Planas „Premium“, suteikiantis iki 600 Mb/s spartą	19,90	23,14
Planas „Valandos“, suteikiantis iki 300 Mb/s spartą	13,90	18,90
Planas „Bazinis“, suteikiantis iki 100 Mb/s spartą	9,90	11,56
Juridiniams asmenims		
Planas „Platininis verslui“, suteikiantis iki 100 Mb/s spartą	55,00	106,87

²¹ Lyginamos standartinės, o ne akcijos metu taikomos, kainos.

Planas „Auksinis verslui“, suteikiantis iki 80 Mb/s spartą	40,00	77,91
Planas „Sidabrinis verslui“, suteikiantis iki 60 Mb/s spartą	29,00	48,95
Planas „Gintarinis verslui“, suteikiantis iki 40 Mb/s spartą	23,00	28,67

Šaltinis: www.teo.lt

Atsižvelgiant į prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugoms taikomas kainas, teigtina, kad galimybė pirkti šias didmenines paslaugas mažina barjerus įeiti į Inicijavimo rinką.

Dar viena alternatyva, kuri sukuria sąlygas savo Tinklą išplėsti geografiškai, yra plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugų, kurioms „Telia Lietuva“, AB, taikyti mėnesiniai užmokesčiai buvo mažesni nei šio ūkio subjekto teikiamos mažmeninės interneto prieigos paslaugų kainos, naudojimas (žr. 17 lentelę).

17 lentelė. Užmokesčių už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas, Eur/mėn. (be PVM), ir atitinkamų „Telia Lietuva“, AB, teikiamų mažmeninių interneto prieigos paslaugų kainų, Eur/mėn. (be PVM), santykis, proc., 2016-10-06

Galutinis paslaugų gavėjas – fizinis asmuo			
<i>Vietinės metalinės vytos poros linijos</i>		<i>Vietinės šviesolaidinės linijos</i>	
Užmokestis už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas		Užmokestis už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas	
iki TG ribos, Mb/s	7,20	iki 100 Mb/s	5,00
-	-	iki 300 Mb/s	7,00
-	-	iki 600 Mb/s	9,00
„Telia Lietuva“, AB, interneto prieigos paslaugų kaina		„Telia Lietuva“, AB, interneto prieigos paslaugų kaina	
iki 19 Mb/s	20,00	iki 100 Mb/s	11,56
-	-	iki 300 Mb/s	18,90
-	-	iki 600 Mb/s	23,14
Užmokesčio už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas ir „Telia Lietuva“, AB, teikiamų interneto prieigos paslaugų kainos santykis, proc.		Užmokesčio už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas ir „Telia Lietuva“, AB, teikiamų interneto prieigos paslaugų kainos santykis, proc.	
iki 19 Mb/s	36,0	iki 100 Mb/s	43,3
-	-	iki 300 Mb/s	37,0
-	-	iki 600 Mb/s	38,9
Galutinis paslaugų gavėjas – juridinis asmuo			
<i>Vietinės metalinės vytos poros linijos</i>		<i>Vietinės šviesolaidinės linijos</i>	
Užmokestis už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas		Užmokestis už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas	
iki 4 Mb/s	10,00	iki 40 Mb/s	15,00
iki 8 Mb/s	20,00	iki 100 Mb/s	35,00
iki 10 Mb/s	-	iki 300 Mb/s	52,00
iki 12 Mb/s	30,00	iki 600 Mb/s	65,00
„Telia Lietuva“, AB, interneto prieigos paslaugų kaina		„Telia Lietuva“, AB, interneto prieigos paslaugų kaina	
iki 4 Mb/s	28,67	iki 40 Mb/s	30,00
iki 8 Mb/s	-	iki 100 Mb/s	50,00
iki 10 Mb/s	-	iki 300 Mb/s	70,00
iki 12 Mb/s	106,87	iki 600 Mb/s	90,00
Užmokesčio už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas ir „Telia Lietuva“, AB, teikiamų interneto prieigos paslaugų kainos santykis, proc.		Užmokesčio už plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas ir „Telia Lietuva“, AB, teikiamų interneto prieigos paslaugų kainos santykis, proc.	
iki 4 Mb/s	34,9	iki 40 Mb/s	50,0
iki 8 Mb/s	-	iki 100 Mb/s	70,0
iki 10 Mb/s	-	iki 300 Mb/s	74,3
iki 12 Mb/s	28,1	iki 600 Mb/s	72,2

Šaltinis: www.teo.lt

Atsižvelgiant į taikomas plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugų kainas, teigtina, kad galimybė mažmeninių paslaugų teikėjams pirkti šias didmenines paslaugas mažina barjerus įeiti į Inicijavimo rinką.

Ataskaitos 3.1. skyriaus išvados:

1. Galimybė pirkti didmenines elektroninių ryšių paslaugas – prieigos prie pasyvios Tinklo infrastruktūros paslaugas, prieigos prie RKKS paslaugas ir plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas – mažina barjerus įeiti į Inicijavimo rinką, todėl pirmas trijų kriterijų testo kriterijus yra netenkinamas.

2. Inicijavimo rinką netenkina pirmojo trijų kriterijų testo kriterijaus, todėl *ex ante* reguliavimas Inicijavimo rinkoje negali būti taikomas.

3.2. Ex ante reguliavimo pagrindimas

Ataskaitos 2.2.3 skyriuje buvo konstatuota, kad panaikinus reguliavimą 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje konkurencija mažmeninių paslaugų rinkoje išliks veiksminga. Ataskaitos 2.5 skyriuje apibrėžta Inicijavimo rinką atitinka 2014 m. skambučių inicijavimo rinką. Ataskaitos 3.1 skyriuje buvo nustatyta, kad Inicijavimo rinką netenkina pirmojo trijų kriterijų testo kriterijaus, todėl *ex ante* reguliavimas Inicijavimo rinkoje (taip pat ir 2014 m. skambučių inicijavimo rinkoje) negali būti taikomas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų taikymas Inicijavimo rinkoje būtų nepagrįstas.

Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyta, kad antrasis rinkos tyrimo procedūros etapas yra tyrimas, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas. Ataskaitos 3.1 skyriuje nustatyta, kad Inicijavimo rinkos charakteristikos negali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą.

Taisyklių 9 punkte nurodyta, kad Tarnyba turi teisę atlikti ne visą rinkos tyrimo procedūrą, bet tik atskiras jos dalis, jei motyvuotai ir pagrįstai mano, kad kitas atitinkamos rinkos tyrimo procedūros dalis atlikti nėra tikslinga.

Tarnyba, atsižvelgdama į tai, kad Ataskaitos 3.1 skyriuje nustatyta, jog Inicijavimo rinkos charakteristikos negali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymo, neatlieka Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto antro rinkos tyrimo procedūros etapo, t. y. Tarnyba šiame Inicijavimo rinkos tyrime netiria, ar konkurencija Inicijavimo rinkoje yra veiksminga, ir neįvardija didelę įtaką Inicijavimo rinkoje turinčių ūkio subjektų.

4. IPAREIGOJIMŲ RINKOJE NUSTATYMAS, KEITIMAS ARBA NAIKINIMAS

Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodyta, jog trečiasis rinkos tyrimo procedūros etapas yra Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.

Įstatymas perkėlė Europos Sąjungos reguliavimo sistemos (*angl.* New Regulatory Framework) nuostatas į nacionalinę teisę. Taisyklių 5 punkte nurodyta, kad Tarnyba atlieka rinkos tyrimą, be kita ko, vadovaudamasi privalomais Europos Sąjungos teisės aktais ir atsižvelgdama į Didelės įtakos rinkoje nustatymo gaires, 2014 m. Rekomendaciją, Pranešimų rekomendaciją, kitas Europos Komisijos gaires bei rekomendacijas ir kitas Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinių elektroninių ryšių reguliavimo institucijų bendrąsias pozicijas.

Prieigos direktyvos preambulės 5 konstatuojamoje dalyje nurodoma, kad atviroje ir konkurencinėje rinkoje neturi būti apribojimų, kurie trukdytų įmonėms tarpusavyje derėtis dėl prieigos ir sujungimo susitarimų, ypač dėl susitarimų su kitų valstybių įmonėmis. Be to, Prieigos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, jog nebūtų jokių apribojimų, kurie įmonėms toje pačioje ar kitoje valstybėje narėje neleistų tarpusavyje pagal Bendrijos teisę derėtis dėl susitarimų techniniais ar komerciniais prieigos ir (ar) sujungimo klausimais. Pažymėtina, kad vadovaujantis Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, Įstatymu siekiama Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos tikslų, tarp jų, plėsti vidaus rinką. Tai daryti nacionalines reguliavimo institucijas įpareigoja Pagrindų direktyva, kurios 8 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatomis vadovaudamasi Tarnyba turi imtis visų reikiamų priemonių, siekdama skatinti konkurenciją elektroninių ryšių srityje.

Prieigos direktyvos 8 straipsnio 4 dalyje nurodoma, kad nustatyti įpareigojimai turi būti pagrįsti nustatytos problemos pobūdžiu, turi būti proporcingi ir pateisinami atsižvelgiant į Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytus tikslus (konkurencijos skatinimas elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ir susijusių priemonių bei paslaugų teikimo srityje, vidaus rinkos plėtra ir Europos Sąjungos piliečių interesų užtikrinimas). Prieigos direktyvos preambulės 15 konstatuojamoje dalyje pabrėžiama, kad skiriant įmonei, turinčiai didelę įtaką rinkoje, konkrečius įpareigojimus, papildomos rinkos analizės atlikti nereikia, tačiau būtina pagrįsti, kad būtent toks įpareigojimas yra tikslingas ir pagal nustatytos problemos pobūdį proporcingas. Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 117 punkte taip pat akcentuojama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi užtikrinti, kad didelę įtaką turintiems ūkio subjektams nustatomi įpareigojimai turi atitikti tikslus, nurodytus Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje, ir būti proporcingi sprendžiamoms problemoms.

Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Tarnyba ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, nustato šioje dalyje nurodytus įpareigojimus, atsižvelgdama į tai, kurie iš jų tinkami konkrečiu atveju, ir nustatydamą tokių įpareigojimų vykdymo pradžios momentą.

Taisyklių 20 punkte nurodyta, jog nustatčius, kad konkurencija atitinkamoje rinkoje nėra veiksminga, nustatomi įpareigojimai didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams vadovaujantis Įstatymo 17 straipsniu, taip pat vadovaujantis ir atsižvelgiant į Taisyklių 5 punkte nurodytus teisės aktus. Taisyklių 21 punkte nurodyta, kad jei didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams, kuriems įpareigojimai, susiję su atitinkama rinką, jau buvo nustatyti anksčiau, Tarnyba palieka galioti jau nustatytus įpareigojimus arba juos pakeičia (įskaitant ir naujų įpareigojimų nustatymą ir (ar) nustatytų įpareigojimų panaikinimą). Nustatydamą įpareigojimus ar juos pakeisdama Tarnyba nurodo naujų ar pakeistų įpareigojimų vykdymo pradžios momentą.

Taisyklių 23 punkte nurodyta, kad įpareigojimai panaikinami Įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka. Įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad jei atlikus atitinkamos rinkos tyrimą nustatoma, kad jos charakteristikos negali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymo ir (arba) joje nėra didelę įtaką turinčių ūkio subjektų, Tarnyba Įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis nenustato Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų

įpareigojimų ūkio subjektams ir (ar) panaikina didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turėjusiems ūkio subjektams nustatytus įpareigojimus, jei tokie buvo nustatyti.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams gali būti nustatomi, keičiami ir (arba) panaikinami įpareigojimai, nurodyti Įstatymo 17 straipsnyje, o nustačius, kad atitinkamos rinkos charakteristikos negali pateisinti *ex ante* reguliavimo ir (arba) atitinkamoje rinkoje nėra didelę įtaką turinčių ūkio subjektų, ūkio subjektams nustatyti įpareigojimai yra panaikinami.

Šio Inicijavimo rinkos tyrimo metu nebuvo nustatyta, kad Inicijavimo rinkoje būtų pateisinamas *ex ante* reguliavimas, t. y. Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų taikymas (žr. Ataskaitos 3 skyrių). Tačiau Tiriamuoju laikotarpiu ir Inicijavimo rinkos tyrimo metu *ex ante* reguliavimas „Telia Lietuva“, AB, (nuo 2017 m. vasario 1 d. „Telia Lietuva“, AB) teikiant Skambučių inicijavimo paslaugą buvo taikomas (žr. Ataskaitos 1.2 skyrių). Atsižvelgiant į tai, šiame Ataskaitos skyriuje vertinama, kokie įpareigojimai, nustatyti ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, atlikus 2014 m. rinkos tyrimą, yra paliekami, keičiami ir (arba) panaikinami.

Tarnyba Ataskaitos 2.5 skyriuje apibrėžė Inicijavimo rinką. Ši Inicijavimo rinka nėra nurodyta 2014 m. Rekomendacijos priede kaip rinka, kurioje gali būti pagrįstas *ex ante* reguliavimas arba kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą. Siekiant įrodyti, kad Inicijavimo rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios pateisina įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, buvo būtina atlikti 2014 m. Rekomendacijos 2 punkte nurodytą trijų kriterijų testą ir įrodyti, kad visi trys testo kriterijai yra tenkinami. Ataskaitos 3 skyriuje nustatyta, kad Inicijavimo rinka netenkina 2014 m. Rekomendacijos 2 punkte nustatyto trijų kriterijų testo pirmojo kriterijaus, dėl to Inicijavimo rinkoje *ex ante* reguliavimas negali būti taikomas. Atsižvelgiant į tai, Inicijavimo rinka nepasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą. Įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje nurodyta, kad jeigu atlikus atitinkamos rinkos tyrimą nustatoma, kad jos charakteristikos negali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymo, Tarnyba Įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis nenustato Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų ūkio subjektams ir (ar) panaikina didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turėjusiems ūkio subjektams nustatytus įpareigojimus, jei tokie buvo nustatyti.

Kaip minėta Ataskaitos 1.2. skyriuje, ūkio subjektą „Teo LT“, AB, 2014 m. rinkos tyrimo metu sudarė „Teo LT“, AB, kartu su UAB „Omnitel“, UAB „Lintel“, UAB „Baltic Data Center“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“, VšĮ „Ryšių istorijos muziejus“, UAB „Baltic Data Center“ dukterinė įmonė Latvijoje „Baltic Data Center SIA“, UAB „Hostex“ ir UAB „Hosting“. 2017 m. vasario 1 d., prie „Teo LT“, AB, prijungus AB „Omnitel“ ir AB „Baltic Data Center“, VĮ Registrų centro Juridinių asmenų registre buvo įregistruota nauja įmonė „Telia Lietuva“, AB. Vadinas, 2014 m. rinkos tyrimo metu nustatyti įpareigojimai ūkio subjektui „Teo LT“, AB, nuo 2017 m. vasario 1 d. galioja ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, kurį sudaro „Telia Lietuva“, AB, kartu su UAB „Telia Customer Service LT“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“ ir VšĮ „Numerio perkėlimas“.

Šiame Rinkos tyrime apibrėžta Inicijavimo rinka atitinka Tarnybos direktoriaus 2014 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1V-1358 „Dėl Skambučių inicijavimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkos apibrėžimo“ 1.6 papunktyje apibrėžtą 2014 m. skambučių inicijavimo paslaugų rinką.

2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1V-1359 ūkio subjektas „Telia Lietuva“, AB, buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką 2014 m. skambučių inicijavimo paslaugų rinkoje. 2014 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1V-1359 3 punktu ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, palikti galioti 2006 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 1V-776 3.1, 3.2 ir 3.3 papunkčiuose nustatyti įpareigojimas suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimas ir skaidrumo įpareigojimas, o 2014 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1V-1359 4 punktu pakeistas 2006 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 1V-776 3.4 papunktyje nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, taip pat 2014 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1V-1359 5

punktu panaikintas 2006 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 1V-776 3.5 papunktyje nustatytas apskaitos atskyrimo įpareigojimas.

Atsižvelgiant į tai, kad Inicijavimo rinka nepasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, o šiame Rinkos tyrime apibrėžta Inicijavimo rinka atitinka 2014 m. rinkos tyrime apibrėžtą 2014 m. skambučių inicijavimo paslaugų rinką, kurioje ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, yra nustatyti atitinkami įpareigojimai, ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, Skambučių inicijavimo paslaugų rinkoje nustatyti įpareigojimai yra naikintini.

Išvada. Inicijavimo rinka nepasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, todėl ūkio subjektui „Telia Lietuva“, AB, Skambučių inicijavimo paslaugų rinkoje 2014 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1V-1359 3 ir 4 punktuose nustatyti įpareigojimai yra naikintini.

5. Priedas Nr. 1

Anketos respondentų sąrašas

Eil. nr.	Juridinio asmens pavadinimas
1.	„DIDWW Ireland Ltd“
2.	„Splus“, UAB
3.	„Telia Lietuva“, AB
4.	A. Judicko individuali įmonė
5.	AB „Lietuvos geležinkeliai“
6.	AB „Ogmios centras“
7.	AB Lietuvos radijo ir televizijos centras
8.	UAB „Agon Networks“
9.	UAB „Balticum TV“
10.	UAB „Baltnetos komunikacijos“
11.	UAB „Cgates“
12.	UAB „CSC Telecom“
13.	UAB „Ecofon“
14.	UAB „Eurofonas“
15.	UAB „Init“
16.	UAB „Kalbu LT“
17.	UAB „Kavamedia“
18.	UAB „LT telekomunikacijos“
19.	UAB „Marsatas“
20.	UAB „Mediafon Carrier Services“
21.	UAB „Medium group“
22.	UAB „Molėtų radijas ir televizija“
23.	UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“
24.	UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“
25.	UAB „Peoplefone“
26.	UAB „Proitas“
27.	UAB „Radijo elektroninės sistemos“
28.	UAB „Roventa“
29.	UAB „Skylink LT“
30.	UAB „TCG Telecom“
31.	UAB „Telekomunikacijų grupė“
32.	UAB „Telekomunikaciniai projektai“
33.	UAB „Teletinklas“
34.	UAB „Televizijos komunikacijos“
35.	UAB „Transteleservis“
36.	UAB „Zirzile“

6. Priedas Nr. 2

„Telia Lietuva“, AB, teikiamų prieigos prie pasyvio Tinklo infrastruktūros paslaugų didmeniniams klientams pardavimo skatinimo akcija

Sąlygos tik naujiems visiškai atsietos prieigos paslaugos įjungimams*:

<i>Pasiūlymo terminas</i>	<i>Įsipareigojimo laikotarpis</i>	<i>Nuolaidos akcijos metu</i>		
		<i>Mėnesinio užmokesčio</i>	<i>Paslaugos TG tyrimo užmokesčio</i>	<i>Paslaugos įrengimo užmokesčio</i>
Nuo 2015-08-08 iki 2016-08-28	12 mėn.	45 proc.	100 proc.	100 proc.
	24 mėn.			
	36 mėn.			
Nuo 2015-11-01 iki 2016-08-31	24 mėn.	60 proc.	100 proc.	100 proc.
Nuo 2016-03-21 iki 2017-03-21	12 mėn.	15 proc.	100 proc.	100 proc.
	18 mėn.	30 proc.		
	24 mėn.	40 proc.		

* jeigu konkrečiu adresu didmeninis klientas jau naudojasi visiškai atsietos prieigos paslauga, tuomet akcija naujiems įjungimams negalioja ir taikomi standartiniai paslaugos mėnesiniai, įrengimo bei TG tyrimo užmokesčiai

Sąlygos tik esamiems visiškai atsietos prieigos paslaugos įjungimams*:

<i>Pasiūlymo terminas</i>	<i>Įsipareigojimo terminas</i>	<i>Mėnesinio užmokesčio nuolaida akcijos metu</i>
Nuo 2015-08-28 iki 2016-08-28	12 mėn.	45 proc.
	24 mėn.	
	36 mėn.	
Nuo 2015-11-01 iki 2016-08-31	24 mėn.	60 proc.
Nuo 2016-03-01 iki 2017-02-28	12 mėn.	50 proc.
	18 mėn.	55 proc.
	24 mėn.	60 proc.
Nuo 2016-03-21 iki 2017-03-21	12 mėn.	15 proc.
	18 mėn.	30 proc.
	24 mėn.	40 proc.
Nuo 2016-04-26 iki 2016-07-30	36 mėn.	70 proc.
Nuo 2016-04-29 iki 2016-07-30	24 mėn.	20 proc.
Nuo 2016-05-24 iki 2016-07-24	24 mėn.	30 proc.
Nuo 2016-06-09 iki 2016-07-30	36 mėn.	80 proc.